

Жарко
Трајаноски

Сеништето на хомосексуалноста кружи над Македонија

Едно сениште кружи над Македонија - сеништето на хомосексуалноста. Сите сили на конзервативната Македонија стапија во свет сојуз за да го егзорцираат ова сениште: Македонската православна црква, Исламската верска заедница, етно-националистичките политички партии, дури и поранешниот Претседател на Република Македонија. Во прилогот што следи, ќе илустрирам како овие политички „истерувачи на духови“ беа поддржани од неколку креатори на јавното мислење кои понудија „неповивливи аргументи“ против хомосексуалноста, против човековите права на не-хетеросексуалците, па дури и против самиот концепт за човекови права.

Отворањето на јавната дебата за хомосексуалноста и човековите права на нехетеросексуалците беше провоцирано од публикацијата „Границите на слободата и изборот: Хомосексуалноста во Република Македонија.“¹ Во споменатата публикација беа претставени резултатите од спроведената анкета за перцепцијата на хомосексуалноста во Република Македонија.² Анализата на ставовите и мислењата на анкетираниите граѓани обелодени запрепаствувачки податоци: само 25,40 проценти од испитаниците изразиле согласност со ставот „Хомосексуалноста ја сметам за нешто нормално;“ дури за 64,1 процент

Zarko
Trajanoski

The Spectre of Homosexuality is Haunting Macedonia

A spectre is haunting Macedonia - the spectre of homosexuality. All the powers of conservative Macedonia have entered into a holy alliance to exorcise this spectre: the Macedonian Orthodox Church, the Islamic community, the ethno-nationalist's political parties, even the former President of the Republic of Macedonia. In the following contribution, I will illustrate how these political “ghost-busters” were supported by a few public opinion-makers who offered “irrefutable arguments” against homosexuality, against human rights of non-heterosexuals, and even against the very concept of human rights.

The opening of a public debate on homosexuality and the human rights of non-heterosexuals was provoked by the publication “The Boundaries of Freedom and Choice: Homosexuality in the Republic of Macedonia.”¹ The publication featured the results of a survey regarding the perception of homosexuality in the Republic of Macedonia.² The analysis of the beliefs and opinions of the surveyed individuals revealed shocking results: only 25.40 percent of those surveyed agreed with the statement “I consider homosexuality a normal thing,” 64.1 percent of the surveyed believe that “Homosexuality is a disease or psychological disorder,” whereas only 51.7 percent

од испитаниците „Хомосексуалноста е болест или психичко пореметување;“ а само 51,7 проценти не се согласуваат со ставот дека „Хомосексуалноста треба да биде казнива со закон!“ Иако хомосексуалните акти беа декриминализирани во 1996 год., со ставот дека хомосексуалноста треба да се пенализира се согласуваат дури 34,2 проценти од испитаниците (од кои 17,3 во целост)!³

Резултатите од публикацијата беа непосреден повод за да почне поотворено да се зборува во јавноста за сексот и за сексуалната ориентација.⁴ Резултатите од анкетата беа искористени и во јавната кампања на ЦГЧП која го промовираше слоганот „Соочи се со разликите!“ Непосредно потоа се случи формирање и на други организации, се спроведоа други истражувања, се покренаа други иницијативи. Неколку години подоцна, слободно можеме да кажеме дека Република Македонија не е веќе една од малкуте земји во светот каде што нема интензивна расправа за сексуалната еднаквост, за регулирањето на сексуалноста и иднината на семејството.⁵ Се отвори расправа и во печатените и во електронските медиуми, а во неа се вклучија и одреден број јавни личности и претставници на политички партии.

Во овој текст ќе разгледаме дел од аргументите кои се јавија како реакција на обидите за сензибилизирање на јавното мислење во поглед на проблемите со кои се соочуваат хомосексуалците.⁶ Аргументите се изнесени од три позиции: а) традиционалистичка, теолошко-националистичка позиција од страна на еден професор по философија; б) црковна, теолошка позиција на еден угледен Владика (член на Светиот синод на МПЦ); в) философска („есенцијалистичка“), позиција на еден угледен универзитетски професор по философија.⁷

disagree with the belief that “Homosexuality should be punishable by law.” Although homosexual acts were decriminalized in 1996, 34.2 percent agree that homosexuality should be penalized, whereas 17.3 fully agree with this statement.³

The results of the publication triggered a more open public discussion on sex and sexual orientation.⁴ These results were also used in the public campaign of the Center for Civil and Human Rights (CCHR) promoting the slogan “Face the differences!” Soon thereafter other organizations were formed, other surveys were carried out, and other initiatives took place. Several years later, it can be stated with much certainty that the Republic of Macedonia is no longer one of the few countries in the world lacking an intensive debate on sexual equality, regulation of sexuality and the future of the family.⁵ Such debates were opened in the printed and electronic media, and several public figures and representatives of political parties participated in them.

This text examines part of the arguments that appeared as a reaction of the attempt to raise public awareness regarding the problems faced by homosexuals.⁶ The arguments are presented through three points of view: a) the traditional, theological-nationalistic point of view of a philosophy professor; b) the church-oriented, theological point of view expressed by a respectable Bishop (member of the Holy Synod of the Macedonian Orthodox Church); c) the philosophic (“essentialist”) position of a respectable university professor of philosophy.⁷

Негирање на хомосексуалноста во Република Македонија

Еден од првите интелектуални обиди јавно да се аргументира против иницијативите за права на хомосексуалците, и против хомосексуалноста воопшто, го регистрираме во списанието „Форум“, во текстот со контроверзен наслов „Кој е овде, впрочем, хомосексуалец?“⁸ Уште со насловот, авторот на текстот антиципира еден од клучните аргументи против анализите на публикацијата „Границите на слободата и изборот: Хомосексуалноста во Република Македонија“ и против јавната кампања на Центарот за граѓански и човекови права (ЦГЧП):

„ЦГЧП секогаш оперира со фиктивни бројки, а притоа говори дека во Македонија има многу хомосексуалци, а се јавиле само тројца, бидејќи другите се плашат од нетолерантноста на општеството. Во принцип е несериозно да се ‘тероризира со претпоставки’.“

Авторот го користи фактот дека во Република Македонија тогаш нема јавни личности што ја декларирале својата хомосексуална ориентација. Една од основните претпоставки во текстот „Кој е овде, впрочем, хомосексуалец?“ е дека хомосексуалноста не му е својствена на Македонецот, дека хомосексуалноста е нешто својствено на друга цивилизација, што сега Македонецот е *принуден* да го прифати:

„Македонецот е далеку од ова. Затоа е бесмислено насила културолошки да се уништува, принудувајќи се себеси инфериорно да прифати сè од друга цивилизација.“

Очигледно, авторот на текстот има проблем со прифаќањето на фактот дека некои Македонци се хомосексуалци. За него, *свештаи* идеја на „македон-

Denying Homosexuality in the Republic of Macedonia

One of the first intellectual attempts to publicly argue against the initiatives for homosexual rights and homosexuality in general, appeared in the journal “Forum,” in the text with the controversial title “Who here, is in fact, a homosexual?”⁸ In the very title the author anticipates one of the key arguments against the analyses published in “The Boundaries of Freedom and Choice: Homosexuality in the Republic of Macedonia” and against the public campaign of the Center for Civil and Human Rights:

“CCHR always operates with fictive numbers, stating that in Macedonia there are many homosexuals, whereas only three registered because the rest are afraid of social bigotry. In general it is unprofessional to ‘terrorize with assumptions.’”

The author makes use of the fact that at that time in the Republic of Macedonia there were no public figures who openly declared their homosexual orientation. One of the basic assumptions of the text “Who here, is in fact, a homosexual?” is that homosexuality is something common for another civilization, and the Macedonians are *forced* to accept it:

“The Macedonians are far away from this. It is thus pointless for them to culturally destroy themselves by force, making themselves accept everything in an inferior way from a different culture.”

Obviously, the author of the text has a problem with accepting the fact that some Macedonians are homosexuals. For him, the *holy* idea of “being Macedonian” makes

ството“ е неспоива со *гревои* на „хомосексуализмот“. Повеќепати во текстот се сугерира дека хомосексуалноста е нешто туѓо за македонскиот народ.⁹ Туѓото се доживува како закана која што насила културолошки ќе го уништи Македонецот, кој е доведен во ситуација инфериорно, и некритички, да прифаќа сè што доаѓа од Европа:

„Се наметнува прашањето: дали ние, како народ-субјект (а не објект), можеме да останеме надвор од системот, дали мора некритички да го прифатиме секое ѓубре на Европа?“

Притоа, на хомосексуалноста не се алудира само како на „ѓубре на Европа,“ туку и како на закана која што може да доведе до пад на Македонецот како човек. Интересно, и не помалку симптоматично, е дека како „репрезентативен примерок“ на Македонец е земен токму прадедото на самиот автор, кој „...првпат се соочил со идејата за хомосексуализмот и за содомијата, тогаш кога некој пријател дошол од Париз и му кажал дека таму тоа е ‘ин’?!“ Дотогаш, ако му веруваме на прадедото на авторот, „Тој никогаш не можел да помисли дека човекот може да падне толку ниско.“ Во овој контекст, идејата за хомосексуалноста се доживува како најнизок морален пад на човекот.¹⁰ Притоа, доведени сме во ситуација да треба да прифатиме дека она што некогаш важело за прадедото на авторот, би требало да важи за сите сегашни Македонци.

Како што можеме да видиме, од една страна, анализите на резултатите од истражувачката анкета спроведена на репрезентативен примерок (2002 год.) се негирани како несериозно „тероризирање со претпоставки.“¹¹ Од друга страна пак, не станува збор за „тероризирање со претпоставки“ кога авторот тврди нешто за сите Македонци само врз основа на исказот

it impossible to relate to the *sin* of “homosexuality.” The text suggests many times that homosexuality is something foreign for the Macedonian people.⁹ What is foreign is seen as a threat which will, by force, culturally destroy the Macedonians, who are put in the position to accept all that comes from Europe in an inferior and uncritical way:

“The question is posed: whether we, as a people-subject (and not object), can remain outside the system; must we uncritically accept all of Europe’s trash?”

Meanwhile, homosexuality is not only alluded to as “Europe’s trash”, but also as a threat that may lead to the downfall of the Macedonians as people. Interestingly, and not in the least symptomatically, the choice for the “representative sample” of the typical Macedonian fell on the great-grandfather of the author, who “... for the first time faced the idea of homosexuality and sodomy when a friend of his came back from Paris and told him that over there such a thing was ‘in.’” Until then, if we trust the author’s great-grandfather, “He could never have imagined that man could fall so low.” In such a context, the idea of homosexuality is seen as the lowest moral fall of man.¹⁰ In the meantime, the readers are put in the position of having to accept that what was once the belief of the author’s great-grandfather is supposed to represent the belief of all Macedonians in the present day.

It is clear that, on the one hand, the analyses of the results from the survey carried out on a representative sample (2002) have been cancelled out as unserious “terrorizing with assumptions.”¹¹ On the other hand, “terrorizing with assumptions” is out of the question when a general statement regarding all Macedonians is based on the statement of the author’s great-grandfather, who neither

на неговиот прадедо, кој не живеел ниту во нашето време, ниту во постојните граници на Република Македонија.

Хомосексуалноста како опасност за „битието на Македонецот“

Употребувајќи несекојдневен сплет од националистички и теолошки аргументи, авторот на текстот „Кој е овде, впрочем, хомосексуалец?“ ги предупредува своите читатели за надоаѓачката опасност од Европа. Притоа, националистичките сентименти се искористени за да се обезвредни хомосексуалноста како „промашување на еросот“/„ничкосан ерос“, како „декадентна појава“, како „болест на душата“. ¹² Дури и да прифатиме дека секој народ има право на свој сопствен дискурс, авторот не кажува од каде токму тој има право да зборува во името на народот, и да го креира дискурсот на народот (народот сфатен исклучиво како *ethnos*). Толку бргу ли заборавивме на тоталитаристичките аргументи дека Евреите (но, и Ромите, Словените и хомосексуалците) се опасност за „битието на Германецот“, дека комунистите се опасност за „битието на Американецот“, и дека капиталистичката „буржоазија“ е најголема опасност за битието на пролетерските (социјалистички) народи?

Сентименталниот анти-индивидуализам ¹³ на авторот се крепи врз наци-аргументите дека хомосексуалноста е „биолошки ќорсокак“, ¹⁴ и дека „антивитализмот е погрешен поглед за еден народ кој е полн со животни сокови“. За жал, тој нема ниту духовен ниту интелектуален потенцијал за да ја согледа тесноградоста на сопствените националистички аргументи. Имено, ако ја следиме логиката на авторот, не

lived in the present time, nor in the existing boundaries of the Republic of Macedonia.

Homosexuality as a Danger to “the Existence of the Macedonians”

Through a curious mix of nationalistic and theological arguments, the author of the text “Who here, is in fact, a homosexual?” warns his readers of the approaching danger from Europe. At the same time, nationalistic sentiments are used to reduce sexuality to “missed eros” or “trampled eros,” to a “decadent phenomenon,” to “illness of the soul.” ¹² Even if one accepts the fact that every people has a right to its own discourse, the author does not state why it is precisely him that has the right to speak in the name of the people and to create its discourse (the people seen exclusively as an *ethnos*). The totalitarian arguments that Jews (and also Roma, Slavs and homosexuals) are a danger to “the existence of the Germans,” that the capitalist “bourgeoisie” is the greatest danger to the existence of the proletariat (socialist) nations – could these arguments have been forgotten so soon?

The sentimental anti-individualism ¹³ of the author feeds upon the Nazi-arguments that homosexuality is “a biological cul-de-sac,” ¹⁴ and that “anti-vitalism is the wrong point of view for a nation full of life’s fluids.” Unfortunately, the author possesses neither the spiritual nor the intellectual potential of grasping the narrow-mindedness of his own nationalistic arguments. Hence, by following the logic of the author, if homosexuality is “a biological

е само хомосексуалноста „биолошки ќорсокак“ туку и монаштвото. Дали тоа значи дека и монаштвото, со оглед на тоа дека не создава живот, е опасност по „битието на Македонецот?“

Ако можеме, како и авторот, да тврдиме дека „ослабената генетска структура на населението“¹⁵ во Шведска „се должи и на подемот на хомосексуализмот“, зошто истовремено да не тврдиме и дека подемот на монаштвото во Македонија може да ја ослаби „генетската структура на населението?“ Зошто, на пример, тој не предупредува и за опасностите од филозофијата и од теологијата - имајќи предвид колку многу филозофи и теолози одбрале да не остават потомство?

Културно обезвреднување на хомосексуалноста

Текстот „Кој е овде, впрочем, хомосексуалец?“ избобува со мноштво антологиски примери за културно обезвреднување на хомосексуалноста. Како што ќе видиме од неколкуте одбрани примери, употребените „аргументи“ повеќе зборуваат за презирот што го чувствува самиот автор, отколку за феноменот на хомосексуалноста.

1. Хомосексуалноста како психичка болест

Иако во текстот се зборува за хомосексуалноста и како за форма на „алтернативна“ (да не речам первертирана) сексуалност, честопати на неа се алудира како на степен на „психопатолошко нарушување“ или како на „психолошко нарушување и тип на психичка болест“. Приложениот контра-аргумент е антологиски пример како за злоупотреба на аргументацијата, така и за злоупотреба на медицински факти:

cul-de-sac,” this is also true for monasticism. Does this mean that monasticism, bearing in mind that it does not create life, is a danger to “the existence of the Macedonians?”

If it is possible to argue, just like the author, that the “weakened genetic structure of the population”¹⁵ in Sweden “is due to the advance of homosexuality,” isn’t it possible to argue that the advance of monasticism in Macedonia can weaken the “genetic structure of the population?” Why, for example, does the author not issue a warning against the dangers of philosophy and theology – bearing in mind how many philosophers and theologians chose not to leave descendants?

Cultural Devaluation of Homosexuality

The text “Who here, is in fact, a homosexual” abounds with a multitude of anthological examples of the cultural devaluation of homosexuality. As witnessed in the following selected examples, the employed “arguments” speak more of the contempt the author feels rather than of the phenomenon of homosexuality.

1. Homosexuality as a psychological illness

Although the text refers to homosexuality as a form of “alternative” (or even perverted) sexuality, it is usually alluded to as a stage of “psychopathological disorder” or as “mental disorder and type of mental illness.” The following counter-argument is an anthological example of argumentative abuse, as well as the abuse of medical facts:

„Истакнувањето на тоа дека хомосексуалците и лезбејките во светот се добро ситуирани и организирани групи кои одлично функционираат на своите работни места, не е доказ за психолошкото здравје, затоа што и исклучително љубоморните луѓе одлично работат во својата област, па сепак психијатријата говори за љубомората како за психолошко нарушување и тип на психичка болест.“

Ако го парафразираме овој контра-аргумент, ќе можеме полесно да видиме дека станува збор за грчевит ментален напор да се сугерира претставата за хомосексуалноста не само како за психолошко нарушување туку и како за тип на психичка болест:

Истио како што за љубоморните луѓе не можеме да кажеме дека се психички здрави (психијатријата вели дека тие се психички болни), иако одлично функционираат на своите работни места, така и за хомосексуалците и лезбејките не можеме да кажеме дека се психички здрави, иако одлично функционираат на своите работни места.

Притоа, како „коллатерална штета“ не настрадаваат само принципите на аргументацијата туку и самата психијатрија. Експлицитната намера на авторот е да укаже на манипулација, но, имплицитно и самиот тој манипулира користејќи лажна премиса („психијатријата говори за љубомората како за психолошко нарушување и тип на психичка болест“)!

Всушност, љубомората не е на листата на психијатриски нарушувања,¹⁶ како што одамна не е ниту хомосексуалноста. Но, еве, дури и хипотетички да прифатиме дека и љубомората и хомосексуалноста се „тип на психичка болест,“ повторно останува нејасно зошто авторот не напишал текст „Кој е овде, впрочем, љубоморен?,“ во кој љубомората ќе се обезвреднува како опасност за „битието на Македонецот?“

“Stressing the phenomenon that homosexuals and lesbians in the world are well-situated and organized groups which function extremely well in their workplace is not proof of their psychological health, because even exceptionally jealous people work extremely well in their field, and yet psychiatry speaks of jealousy as a mental disorder and type of mental illness.”

If this counter-argument is paraphrased, it is easy to notice that it represents a frantic mental attempt to suggest a representation of homosexuality not only as a mental disorder, but also as a type of mental illness:

Just as it is impossible to say that jealous people are psychologically sane (psychiatry states that they are mentally ill), even though they perform well at their workplace, it is impossible to say that homosexuals and lesbians are sane, although they, too, perform well at their workplace.

In the meantime, not just the argumentative principles of the text suffer “collateral damage,” but also psychiatry. The explicit intent of the author is to point to manipulation, but implicitly he himself manipulates by using a false premise (“psychiatry speaks of jealousy as a mental disorder or type of mental illness”)!

In fact, jealousy is not on the list of mental disorders,¹⁶ just like homosexuality has not been for a while. But even if we accept hypothetically that jealousy and homosexuality are “a type of mental illness,” it is still unclear why the author did not write a text named “Who here, is in fact, jealous?” in which jealousy will be devalued as a danger to the “existence of the Macedonians?”

2. Хомосексуалноста како последица на „еректил-на дисфункција“

Во извесни моменти може да дојдете во дилема дали да продолжите да го читате текстот со сериозност, или просто затоа што станува неочекувано забавен:

„Денес, кај повеќето мажи, хомосексуализмот оди рака под рака со феноменот на еректилната дисфункција. Статистиките покажуваат дека тоа е честа појава.“

Со оглед на тоа што авторот не наведува од каде црпел вакви оригинални статистички податоци (со сигурност не од Државниот завод за статистика), останува сомнежот дека можеби тука станува збор повторно за некои податоци од неговиот прадедо (или од неговата прабаба, стрина или тетка). Во секој случај, обидете се само да си претставите како авторот си замислува хомосексуален однос во отсуство на ерекција. Или такво нешто тој не може ни да си замисли?!

3. Аналниот секс како насилство врз телото

Не помалку антологиски (и симптоматичен) е приложениот аргумент против „автономијата над своето тело“:¹⁷

„Нашето тело е, всушност, далеку од тоа да биде наша сопственост, бидејќи по дефиниција не го создаваме ние, туку ни го подарува Бог - или природата, доколку некому му пречи теизмот. Дали навистина имаме право на насилство врз така создаденото сопствено тело? (Бесмисленоста и неприродноста на аналниот секс!?)“

Срцевината на аргументот е дека немаме право на насилство врз сопственото тело, кое не е наша сопственост, бидејќи ни е подарено од Бог (или од

2. Homosexuality as a result of “erectile dysfunction”

At times you may come to a dilemma of whether to continue to read the text seriously, or simply because it becomes unexpectedly amusing:

“Today, with many men, homosexuality goes hand in hand with the phenomenon of erectile dysfunction. Statistics show that this is a frequent occurrence.”

Bearing in mind that the author does not state the source of this original statistic data (surely not from the State Statistical Office), the doubt remains whether again this information comes from the author’s great-grandfather (or from his great-grandmother, aunt, or sister-in-law). In any case, try to picture how the author imagines homosexual relations in the absence of an erection. Or is it that he cannot even imagine such a thing?!

3. Anal sex as abuse of the body

The following argument against the “autonomy over one’s body”¹⁷ is just as anthropological (and symptomatic) as the previous ones:

“Our body is, in fact, far from being our property, since by definition we do not create it ourselves, rather it is given to us by God – or nature, if someone happens to mind theism. Do we really have the right to abuse our thus created body? (The absurdity and unnaturalness of anal sex!?)”

The core of the argument is that we do not have the right to abuse our own body, which is not our property, because it has been given to us by God (or Nature). At the

природата). Притоа, во заграда, аналниот секс (со сета своја „бесмисленост“ и „неприродност“) се сугерира како облик на насилство врз телото, кое ем е наше - „сопствено“, ем „не е наша сопственост!“

Значи, авторот нема когнитивен проблем со претставувањето на тоа како изгледа хомосексуалниот однос.¹⁸ Меѓутоа, очигледно е дека тој има проблем со концептот „насилство врз телото“. Останува нејасно, какво е тоа „насилство врз телото“, кога при доброволниот сексуален однос партнерите не чувствуваат болка туку задоволство кое може да доведе до оргазам? Можеби, ако телото е навистина само во сопственост на бог, бог доживува „насилство врз телото“ при анални секс. Кога хомосексуалците имаат секс бог доживува болка, а кога хетеросексуалците имаат секс, бог се радува?!

Исто така, авторот не ги загатнува следниве прашања што логично се наметнуваат: Како тоа хетеросексуалците не вршат насилство врз телото, а хомосексуалците вршат насилство? Дали само аналниот секс помеѓу хомосексуалци е насилство врз телото или и аналниот секс меѓу хетеросексуалци? Дали само аналниот секс е насилство врз телото или пак и оралниот секс?

4. Хомосексуалноста како знак за декадентна цивилизација

Културното обезвреднување на хомосексуалноста продолжува со конструирање на грандиозни транс-историски аргументи кои се повикуваат на „општата законитост за цикличност во историјата“. Така, според сознанијата на авторот, „хомосексуализмот“.

„[...] секогаш се јавувал како знак на декаденцијата на една цивилизација, како последица од распадот на

same time, in parentheses, anal sex (in all its “absurdity” and “unnaturalness”) is presented as a form of abuse of the body, which on the one hand is our – “own,” and on the other hand “is not our property!”

Therefore, the author does not have a cognitive problem in the presentation of the picture of homosexual relations.¹⁸ However, it is obvious that he definitely has a problem with the concept “abuse of the body.” It remains unclear what he means with “abuse of the body,” bearing in mind that during voluntary sexual relations the partners do not feel pain, rather pleasure that might lead to an orgasm? Perhaps, if the body is truly only God’s possession, God suffers “abuse over the body” during anal sex. When homosexuals have sex God experiences pain, and when heterosexuals have sex, God rejoices?!

Also the author does not touch upon the following questions that emerge logically: How is it that heterosexuals do not abuse the body, but homosexuals do? Is anal sex between homosexuals abuse of the body just as it is between heterosexuals? Is only anal sex abuse of the body, or is oral sex, too?

4. Homosexuality as an indication of a decadent civilization

The cultural devaluation of homosexuality continues with the construction of grandiose transhistorical arguments based on the “general law of historical repetitive cycles.” Thus, according to the author’s knowledge, “homosexuality.”

“[...] always appeared as an indication of the decadence of a separate civilization, as a result of the deterioration of the

етичките системи, како знак дека, во виталистичка смисла, цивилизацијата - којашто во прво време била доволно силна за да доминира во светот - се потрошила и дека почнува однатре да се гангренизира и да се распаѓа (на пример, старата грчка, римска, па и турската цивилизација), како некоја општа законитост за цикличност во историјата.“

Значи, прво треба да се согласиме дека „хомосексуализмот“¹⁹ ама баш секогаш се јавувал како знак на декаденцијата на една доминантна цивилизација (останува нејасно според кои статистики?). Ако го прифатиме тоа (хипотетички, се разбира), како и фактот дека сега хомосексуалноста е составен дел од „етичкиот систем“ на модерната „Европска“ цивилизација,²⁰ тогаш би морале да се согласиме и дека модерна Европа „почнува однатре да се гангренизира и да се распаѓа“, како што тоа претходно им се случило на „старата грчка,²¹ римска, па и турската цивилизација?!“

Накусо, прифаќањето на хомосексуалноста е претставено како почеток на цивилизацииска пропаст! Безмалку, со хомосексуалноста настапува и потопот, и само за оние кои ќе ја осудат и отфрлат хомосексуалноста ќе има спас во „царството небесно“.²²

Не ли се изнаслушавме доста вакви слични транс-историски „аргументи“ во едно не толку далечно време, кога врз основа на законите на „материјалистичката дијалектика“ се предвидуваше неминовна пропаст на капитализмот и доаѓање на комунизмот?

ethical systems, as a sign that, in a vitalistic way, civilization – which at first was strong enough to dominate the world – has elapsed and has started to rot and decompose from within (for instance, the old Greek, Roman and even Turkish civilizations), as some kind of general law of historical repetitive cycles.”

Thus, we first have to agree that “homosexuality”¹⁹ by rule always appeared as an indication of the decadence of a dominant civilization (the statistics of reference remain unclear). If we accept this (hypothetically, of course), as well as the fact that nowadays homosexuality is an integral part of the “ethical system” of contemporary “European” civilization,² then we would have to agree that contemporary Europe “has started to rot and decompose from within,” as that had previously happened to “the old Greek,² Roman, and even Turkish civilizations.”

In short, accepting homosexuality is presented as the beginning of the decline of civilization. Surely, homosexuality brings the flood, and only those who will condemn and reject homosexuality will find salvation in “the holy kingdom.”²²

Haven't we heard enough of similar transhistorical “arguments” in a time not so long ago, when based on the laws of “materialist dialectics,” the inevitable fall of capitalism and emerging of capitalism was foreseen?

5. Лезбејството како перверзија, нужно поврзана со феминизмот

Дека има нешто вистина во изреката „хартијата трпи сè“ сведочи и страницата на *Форум* каде што е објавена тезата дека лезбејството, како „женски хомосексуализам“ и „декаденција на еросот во первертиран секс,“ е „интересен феномен, затоа што е нужно поврзан со феминизмот (поинтелигентните и поженствените феминистки се евентуално бисексуалки)?!“ Накусо, сите лезбејки се феминистки, а само некои феминистки се, евентуално, бисексуалки?!!

И во овој случај повторно се наметнуваат прашањата: Според кои статистички извори нема феминистки хетеросексуалки - од извори блиски на прадедото на авторот? Според кои критериуми и статистички извори едни феминистки (бисексуалки) се „поинтелигентни и поженствени“ од други феминистки (лезбејки) - според критериумите и изворите блиски на прабабата на авторот? Или пак, можеби, на Филозофскиот факултет²³ има посебни критериуми (и статистички методи) за препознавање (и регистрирање) на „декадентните“ и „первертирани“ феминистки, и за разграничување на бисексуалките и лезбејките? Како ли се нарекува феминистичката философија на Филозофскиот факултет - „декадентна“ и „первертирана“ философија на неинтелигентни и неженствени лезбејки (и, евентуално, „поинтелигентни и поженствени“ бисексуалки)?!? Што ли станува пак со мажите феминисти – или такво нешто не може ни да се замисли?

Авторот на текстот се обидува да нè просветли и за причините за појавата на феминизмот. Според помладиот асистент по предметот „Современа филозофија,“ феминизмот се јавува затоа што „... машкоста

5. Lesbianism as perversion inevitably related to feminism

The truth behind the saying that “paper bears everything” can be seen in the page of “Forum” presenting the thesis that lesbianism, as “female homosexuality” and “the decadence of eros into perverted sex,” is “an interesting phenomenon, because it is inevitably related to feminism (the more intelligent and feminine feminists are by chance bisexuals)?!” In short, all lesbians are feminists, and merely some feminists are, by chance, bisexuals?

Here, too, some questions emerge: According to which statistical sources are there no heterosexual feminists – from sources related to the author’s great-grandfather? According to which criteria and statistical sources some feminists (bisexuals) are “more intelligent and feminine” than other feminists (lesbians) – according to the criteria and sources related to the author’s great-grandmother? Or, perhaps, the Faculty of Philosophy²³ has special criteria (and statistical methods) for recognizing (and registering) “decadent” and “perverted” feminists, and distinguishing between bisexuals and lesbians? How is feminist philosophy at the Faculty of Philology named – “decadent” and “perverted” philosophy of unintelligent and un-feminine lesbians (and, by chance, “more intelligent and feminine” bisexuals)? Then what is the case with male feminists – or is such a thing inconceivable?

The author of the text attempts to enlighten us in terms of the reasons for the emergence of feminism. According to the junior assistant of Contemporary Philosophy, feminism occurs because “... masculinity, as a principle

- како принцип - е дебалансирана и не може да најде начин како да го допре другиот пол, туку го фрустрира со својата духовна импотенција“. Во манири карактеристични за своите колеги од поранешната катедра за „марксистичка философија“, тој изјавува дека „отуѓеноста меѓу луѓето е причина за декаденција на еросот во первертиран секс, а не обратно; дека хомосексуализмот како ориентација создава отуѓеност меѓу хетеросексуалци и хомосексуалци“. ²⁴

Во случајов, ваквите јавни обиди за културно обезвреднување на хомосексуалноста и жените не би го заслужувале нашето внимание доколку не се изнесени од позиција на лице кое има лиценца да ги образува студентите за историјата на философијата на државниот универзитет во Скопје. Што би требало да заклучат студентите по философија кога ќе го прочитаат мислењето на својот педагог за „декаденцијата на еросот во первертиран секс“ кај лезбежките/феминистки како последица на нивната исфрустрираност од „кризата на машкоста?“ Каква претстава би добиле за жените, мажите и не-хетеросексуалците кога ќе се соочат со неговата согледба дека „Ниче би се потсмевал со една философија на евнуси (мажи кои не знаат да си играат со жени) којашто тврди дека ‘секој може да мине?’“

Дали претставувањето на мажите кои „не знаат да си играат со жени“ како „евнуси“, на жените како „играчки“, на феминистките како неинтелигентни и неженствени лезбејки (евентуално бисексуалки), на хомосексуалноста како „первертиран секс,“ може така лесно да мине не само во јавноста, туку и на Философскиот факултет во Скопје?

Најпосле, како ли се обработува Платоновите *Симпозиум* на катедрата за философија, вклучително

– is unbalanced and cannot find a way to touch the other sex, and only frustrates it with its spiritual impotence.” In the manner characteristic of his colleagues from the former Department of Marxist Philosophy, he claims that “alienation among people is the reason for the decadence of Eros into perverted sex, and not vice versa; homosexuality as an orientation creates alienation between heterosexuals and homosexuals.”²⁴

In this case, such public attempts to culturally devalue homosexuality and women would be unworthy of our attention were they not expressed from a position of a person who has a license to educate students in the history of philosophy at state University of Skopje. What would the students of philosophy have to conclude after reading their pedagogue’s opinion on the appearance of “the decadence of Eros into perverted sex” in lesbian/feminists due to their frustration from “the crisis of masculinity?” What kind of notion would they acquire of women, men and non-heterosexuals when facing his views that “Nietzsche would ridicule the philosophy of eunuchs (men who do not know how to play with women) which claims that ‘everyone can pass?’”

Is it possible that the presentation of men who “do not know how to play with women” as “eunuchs,” of women as “toys,” of feminists as unintelligent and un-feminine lesbians (by chance bisexuals), of homosexuality as “perverted sex” can pass so easily not just in the public, but also at the Faculty of Philosophy in Skopje?

Finally, how is Plato’s *Symposium* analyzed at the Department of Philosophy, including the idea that it is not

и идејата дека не е битно *кого* се љуби, туку *како* се љуби? Дали и Сократ (со неговите пријатели) би требало да се претставуваат како луѓе кои „лутаат со полот“, како „луѓе кои не ја сфаќаат разликата меѓу ерос и секс, и кои ја промашиле љубовта?“²⁵

За почитувањето на разликите и за правото да се биде поинаков

Првата кампања која ги промовираше сексуалните разлики поттикна бурни реакции и во пошироката јавност. Билбордите со пораката „Соочи се со различноста!“ предизвикаа револт не само кај дел од медиумите туку и кај дел од политичарите.

Притоа, негативните реакции кај некои медиуми се поткрепуваа со аргументот дека кампањата не ги промовира правата на не-хетеросексуалците, туку дека промовира не-хетеросексуални животни стилови - пред сè, дека ја промовира хомосексуалноста како животен стил. За жал, аргументот „Немаме ништо против правата на хомосексуалците, но имаме против промоцијата на хомосексуалноста како животен стил“ не беше деконструиран ниту од страна на организаторите ниту од страна на критичките мислителите кои го обликуваат јавното мислење. Не беа вложени посебни напори за да се промовира правото на негување на поинаков животен стил. Ниту пак беше застапувано правото да се биде различен, како суштествен аспект на правото на приватност (кое подразбира и сексуална приватност и слобода на изразување на сексуалниот идентитет на личноста).

Негативните реакции кај дел од политичарите беа мошне индикативни. Најнапред, вистинска бура во јавноста предизвика изјавата на тогашниот прет-

important *who* you love, but *how* you love? Do Socrates and his friends deserve to be presented as people who “roamed with their sex,” as “people who do not perceive the difference between eros and sex, and who missed love?”²⁵

On Respecting Differences and the Right to be Different

The first campaign promoting sexual differences stirred up violent reactions in the wider public. The billboards carrying the message “Face the differences!” infuriated not just part of the media but also some politicians.

At the same time, the negative reactions of some media drew support from the argument that the campaign does not promote the rights of non-heterosexuals, rather it promotes non-heterosexual lifestyles – above all, promoting homosexuality as a lifestyle. Unfortunately, the argument “We have nothing against the rights of homosexuals, but we do have something against the promotion of homosexuality as a lifestyle” was not deconstructed neither by the organizers nor by the critical thinkers who shape public opinion. No particular effort had been put into promoting the right to follow a different lifestyle. Nor was the right to be different supported as an essential aspect of the right to privacy (which incorporates sexual privacy and freedom of expressing the individual’s sexual identity).

The negative reactions of some politicians were quite indicative. At first, the statement of the president at the time, Boris Trajkovski (a Christian minister himself)

седател Борис Трајковски (и самиот христијански свештеник), во која ја изрази својата запрепастеност што кампањата била поддржана од амбасадата на САД:

„Фондовите на даночните обврзници на САД не треба да се користат за промовирање на алтернативни животни стилови во мојата земја, а јас не верувам дека мнозинството Американци ќе го ценат ова. Ние имаме многу поприоритетни прашања за кои што можат да се искористат парите. Ова е крајно навредливо за најголемиот број луѓе во Македонија која претставува многу конзервативна мешавина на православно христијанска и муслиманска вера.“²⁶

Покрај аргументот дека промовирањето на алтернативни животни стилови претставува навреда за „конзервативното“²⁷ мнозинство, беше искористен и „политичкиот“ аргумент дека промовирањето на сексуалната различност не е приоритетно прашање. Ваквите аргументи беа застапувани и од претставници на некои опозициони партии.²⁸ Сличен аргумент, но во мошне порадикална форма, беше употребен и за да се дискредитира Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија, со цел да се етикетира застапувањето на човековите права на хомосексуалците како „тероризирање“.²⁹

Сепак, најрадикалните аргументи против кампањата на ЦГЧП излегоа дури една година подоцна, во текстот со бомбастичен наслов „Не прифаќам различности, туку личности (и со не помалку претенциозен поднаслов „Големата лажна дилема“).³⁰ На овој текст ќе му посветиме посебно внимание, не само затоа што авторот на текстот е угледен Владика (и член на Светиот архиерејски синод на МПЦ), туку затоа што станува збор за интересна варијација на еден од класичните аргументи со кои културно се обезвреднува хомосексуалноста.

caused a true uproar. In this statement he expressed shock at learning that the campaign was supported by the US Embassy:

“U.S. taxpayer funds should not be used to promote alternative lifestyles in my country, and I do not believe that most Americans would appreciate this. We have many more pressing issues that the money could be used for. This is deeply offensive to most people in Macedonia which represents a very conservative mix of the Orthodox Christian and Muslim faiths.”²⁶

Apart from the argument that promoting alternative lifestyles was an insult for the “conservative”²⁷ majority, the “political” argument was used that promoting sexual difference is not a prioritized issue. Representatives from oppositional parties also supported such arguments.²⁸ A similar argument, but in a much more radical form was used to discredit the Helsinki Committee for Human Rights in Republic of Macedonia in order to label the support of the human rights of homosexuals as “terrorization.”²⁹

Nevertheless, the most radical arguments against the Center for Civil and Human Rights emerged a year later, in the text bombastically titled “I Do Not Accept Differences, But Personalities” (bearing a pretentious subtitle “The Great False Dilemma”).³⁰ We shall address particular attention to this text, not only because its author is a respectable Bishop (and member of the Holy Archpriest’s Synod of the Macedonian Orthodox Church), but also because it is an interesting variation of one of the classic arguments culturally devaluing homosexuality.

За лажните дилеми

Како што видовме и од анализата на текстот објавен во *Форум*, дебатата во врска со човековите права на хомосексуалците започна со противставување на „теолошки“ аргументи. Овој тренд продолжи и во двете ТВ-дебати на А1 телевизијата. Од една страна, дебатите беа искористени за промовирање на резултатите од новото истражување спроведено од МАССО и Хелсиншкиот комитет за човекови права. Истражувањето недвосмислено покажа дека во Република Македонија има значителен број лица кои имаат сексуални односи со лица од ист пол.³¹ Од друга страна, бевме сведоци и на првото „излегување“ во јавноста на една личност која беше подготвена отворено да зборува за својата хомосексуална ориентација и да ги застапува своите човекови права. При првото јавно истапување, аргументите на претседателот на МАССО (изведени токму од концептот на човекови права) беа оспорувани со изнесување на теолошки против-аргументи и сомнителни цитати од Библијата во кои експлицитно се спомнува зборот „хомосексуалец“.³²

Пристапот на Владиката Методиј во неговите колумни претставува продолжување на трендот за оспорување на човековите права на хомосексуалците со наведување на класични теолошки против-аргументи. Меѓутоа, неговиот пристап претставува и својвиден теориски и критички исчекор. Во неговите текстови не станува збор за класично повикување на некои православно-теолошки догми и цитирање на одделни делови од Светото писмо. Неговиот пристап не е обмислен како *догматски* туку како *критички* пристап. Станува збор за низа реторички чекори чија намера е да се разоткрие една голема манипулација („Големата лажна дилема“) и да се изнесат логички

Of False Dilemmas

As presented in the analysis of the text published in “Forum,” the debate regarding the human rights of homosexuals began with the opposition of “theological” arguments. This fashion continued with two television debates on A1 television. On the one hand, the debates were used to promote the results from the new survey carried out by MASSO and the Macedonian Helsinki Committee for Human Rights. The survey showed that in the Republic of Macedonia there is a significant number of people who have sexual relations with people from the same sex.³¹ On the other hand, we witnessed the first public “coming out” of a person who was prepared to openly discuss his homosexual orientation and advocate his human rights. During this public appearance, the arguments of MASSO’s president (derived from the concept of human rights) were opposed by setting forth theological counter-arguments and dubious quotes from the Bible explicitly referring to “homosexuality.”³²

The approach of Bishop Metodij in his columns continues the tradition of opposing the human rights of homosexuals by expressing classical theological counter-arguments. However, his approach is also a sort of theoretical and critical departure. His texts do not classically refer to particular orthodox-theological dogmas or quote parts from Holy Scripture. Bishop Metodij’s approach is not conceived as *dogmatic*, rather as *critical*. It involves a set of rhetorical steps aiming to unveil a great manipulation (“The Great False Dilemma”) and to put forward logically irrefutable arguments undermining the basic principles of the campaign “Face the differences!”

несоборливи аргументи кои ги подриваат основните принципи на кампањата „Соочи се со различноста!“

Најнапред, во шекспировски патос, читателот се иницира во темата со укажувањето дека „судбоносните прашања“ не си ги поставуваме самите ние („со черепот на Јорик и со прстот на чело“) туку „денес во тоа не испреваруваат билбордите“ („исклучително грдите рекламни паноа“). Потоа, со не помалку драматичен тон, кампањата „Соочи се со различноста!“ - која повикува на толеранција и прифаќање на различностите - е оценета како „провокација без преседан.“ Авторот на текстот искрено се обидува да одговори на оваа провокација, најнапред изложувајќи ги сопствените дилеми и „спекулации“³³ во однос на хомосексуалците, а потоа изнесувајќи го и сопствениот обмислен став.

Имено, постепено и сталожено, Владиката Методиј се обидува да изгради сопствено кохерентно стојалиште наспроти „големата лажна дилема.“ „Големата лажна дилема,“ според авторот, се крепи на интуицијата дека ни стојат на располагање само две позиции: позиција на „екстремни либерали“ (кои се залагаат за „лицемерна толеранција на различностите“) и позиција на „ригидни хомофобичари“ (кои се за тоа „проблемот да се решава по сокаци и со линч,“ „со екстерминирање на гнастите педеришта и лезбејки!“).

Владиката Методиј се обидува да изгради трета позиција која нема да биде ни „лицемерно“ либерална, ни „ригидно“ хомофобична. Всушност, тој започнува да ја гради својата лична позиција врз догмите на „христијанската аскетика.“ Најнапред, тој поаѓа од претпоставката дека сопствениот ерос е нешто што треба да се преобрази, и дека сите сме

At first, with a Shakesperean pathos, the reader is drawn into the topic by the explanation that “questions of fate” are not posed by ourselves (“with Yorick’s skull and the finger on the temple”), but rather “today billboards cheat us into this” (“the exceptionally ugly commercial ads”). Then, with no lesser dramatic tone, the campaign “Face the differences!” – calling for tolerance and acceptance of differences – is deemed “an unprecedented provocation.” The author of the text attempts to sincerely reply to this provocation, at first putting forward his own dilemmas and “speculations”³³ regarding homosexuals, and later presenting his own well-developed opinion.

Calmly and steadily, Bishop Metodij attempts to create his own coherent viewpoint as opposed to “the great false dilemma.” “The great false dilemma,” according to the author, feeds upon the intuition which indicates only two possible positions: the position of “extreme liberals” (supporting “hypocritical tolerance of differences”) and the position of “rigid homophobes” (supporting “a solution of the problem on the streets and by means of lynching,” “by exterminating the disgusting little faggots and dykes!”).

Bishop Metodij attempts to construct a third position which is neither “hypocritically liberal”, nor “rigidly” homophobic. In fact, he builds his own personal position on the dogmas of “Christian asceticism.” His initial hypothesis is that one’s own eros is something that should be transformed, and this is something we are all called upon to do.³⁴ Then, he states that some things are “a gift,

повикани да го направиме тоа.³⁴ Потоа, поаѓа од тоа дека некои работи се „дар, а не опција“ (не се опција: „нашата специфичност како пол, нашата сексуална ориентација, телесниот аспект на љубовта“). На крајот, во самите негови премиси е забележителен обидот да се деградира различноста: Да се биде различен е да се биде несличен на сопствената природа! Гревот е она што не прави различни!³⁵

Аргументот на Владиката Методиј, барем на прв поглед, не е насочен кон хомосексуалноста општо земајќи го, туку кон претставувањето на хомосексуалноста како избор, како опција. По воведното сугестивно прашање „Дали од суштинско значење е нашиот избор или нешто друго?“ тој ни ги предочува опасностите што ќе произлезат ако прифатиме дека „нашата специфичност како пол, нашата сексуална ориентација, телесниот аспект на љубовта“ се опција, а не дар („голема светиња“). Имено, ако прифатиме дека нашата сексуална ориентација е опција, тогаш, предупредува Владиката Методиј, „не постои феномен што не може да се оправда“:

„Ако дечињата ги освестиме за изборот да бидат хомосексуалци или хетеросексуалци, зошто не би можеле да им ја понудиме можноста да се ориентираат кон многу постари од себе, на пример? Да ги прифатиме различностите и да ја озакониме педофилијата? Ако децата можат да избираат, иако се неискусни, зошто реципрочно тоа не им го дозволиме и на возрасните?“

По посочувањето на првата голема опасност за дечињата - педофилијата, аргументот продолжува со посочување на уште некои опасности, на уште некои феномени „што не може да се оправдаат“:

and not an option” (these are not an option: “our specific features as a sex, our sexual orientation, the bodily aspect of love”). In the end, his own premises exhibit the attempt to degrade difference: To be different is to be unlike one’s own nature! Sin is what makes us different!³⁵

Bishop Metodij’s argument, at least at first glance, is not aimed at homosexuality in general, rather at the presentation of homosexuality as a choice, as an option. After the opening suggestive question “Is our choice of essential meaning, or is something else in question?,” he points out the upcoming dangers of accepting that “our specific features as a sex, our sexual orientation, the bodily aspect of love” are an option, and not a gift (“a great holiness”). Namely, if we accept that our sexual orientation is an option, then, Bishop Metodij warns, “there is no phenomenon that cannot be justified”:

“If we enlighten the little children about the choice of being homosexuals or heterosexuals, why should we not be able to offer them the possibility of orienting themselves to people much older than them, for example? Should we accept differences and legalize pedophilia? If children can choose, although inexperienced, why, in turn should we not let adults choose as well?”

After indicating the first great danger for little children – pedophilia, the argument continues with the indication of several other dangers, several other phenomena “that cannot be justified”:

„Или да им укажеме дека, со извесен ризик по генетската структура на потомството, можат да изберат и некого од блиското сродство. Нешто што почнува на ‘и’.“

По предочувањето на опасноста „што почнува на ‘и’“ - инцестот, аргументот на Владиката Методиј против хомосексуалноста како избор, црпи морална енергија и од за него очигледната неприфатливост на други можни сексуални различности:

„Нашата толеранција и фантазија може да одат и дотаму да понудиме или да прифатиме некој да ја реализира својата ориентација и кон разни видови дифтарчиња и жбитачиња, како и кон егземплари од домашниот крупен и ситен добиток. Какви варијации и пермутации, и тоа само во рамките на сексуалноста.“

Цитатот претставува несекојдневен пример за користење на реторички фигури во аргументативни цели. Но, авторот на текстот „Неприфаќам различности, туку личности“ не забира тука, туку продолжува да набројува и други закани и опасности со кои што ќе се соочат „дечињата“ ако со прифаќањето на различноста прифатиме и дека сексуалната ориентација е избор:

„Трансвестижата и транссексуалноста не ги ни спомнавме. Но, тука ништо не завршува. Замислете што се може да им понудиме, или да толерираме и да озакониме во контекст на политичката свест (фашизам, расизам, дефетизам, нихилизам, макијавелизам...), на културните матрици (канибализам, фетишизам, садизам...), на социјалните и интелектуалните раслојувања итн. Да ги прифатиме различностите! Сарказмот едноставно е неизбежен.“

Аргументот завршува во саркастичен стил со отфрлање на она што Владиката Методиј го чувствува како морално „непристоен предлог“ - „Да ги прифатиме

“Or should we point out to them, that with a certain risk to the genetic structure of their descendants, they may choose someone from their next of kin. Something beginning with the letter ‘i.’”

After warning of the danger “beginning with the letter ‘i’” – incest, Bishop Metodij’s argument against homosexuality as a choice draws moral energy from what is to him the obvious unacceptability of other possible sexual differences:

“Our tolerance and fantasy can go as far as to offer or accept someone to realize their orientation towards different types of brutes and wild creatures as well as towards other examples of livestock. What sorts of variations and permutations there are just in the realms of sexuality.”

The quote is an unusual example of the use of rhetorical figures in argumentative purposes. However, the author of the text “I Do Not Accept Differences, But Personalities” does not stop here, rather he continues to name other dangers and threats “little children” will face if by accepting difference we accept sexual orientation as a choice:

“We have not even mentioned transvestism and transsexuality. However, things do not stop here. Imagine all we could offer, tolerate and make legal in regard to political consciousness (fascism, racism, defeatism, nihilism, machiavellism...), to cultural schemes (cannibalism, fetishism, sadism), to social and intellectual disintegrations. Let us accept differences! Sarcasm here is simply inevitable.”

The argument closes sarcastically, by defying what Bishop Metodij feels as a morally “indecent proposal” – “Let us accept differences!”³⁶ The structure of the argument

различностите!“³⁶ Структурата на аргументот можеме да ја согледаме како вез во кој се испреплетуваат две нишки: *рационална* нишка (имаме ли критериум за разграничување на различностите?)³⁷ и *иррационална* нишка (мобилизирање на стравовите со користење на реторичкиот ефект „отворање на Пандорината кутија“). Како што напредува аргументот, така полесно можеме да согледаме дека рационалната нишка се користи во функција на потхранување на ирационалното - за мобилизирање на стравовите кај читателот какви се опасности ги демнат невините „дечиња“. Постепено, и реторички умешно, Владиката Методиј го соочува читателот со „проклетството на изборот“ во поглед на тоа што е морално прифатливо а што не е!

Имено, ако читателот прифати дека сексуалната ориентација (но, и полот, и „телесниот аспект на љубовта“) е избор, тогаш *штој самиот* ја отвора „Пандорината кутија на злото“. Ако прифати дека хомосексуалноста е избор мора да ги прифати како можен избор и педофилијата, инцестот, зоофилијата, трансвеститијата, транссексуалноста... Ако прифати да ги изложи невините дечиња на ставот дека хомосексуалноста е избор, тогаш ги изложува на опасност и од многу други „-изми“ што демнат во истата Пандорина кутија: фашизмот, расизмот, дефетизмот, нихилизмот, макијавелизмот, канибализмот, фетишизмот, садизмот...

Владиката Методиј проникливо забележува дека кампањата „Соочи се со различноста!“ не нуди етички критериум според кој ќе знаеме каде да ја поставиме границата во огромниот дијапазон на различности. Врз основа на тоа, и врз основа на сопственото убедување дека сексуалната ориентација е лична работа,³⁸ тој ја промовира сопствената парола наместо

can be seen as a veil in which two threads intertwine: *the rational* (do we have criteria for determining differences?)³⁷ and *the irrational* (activating fears by using the rhetorical effect of “opening Pandora’s box”). As the argument progresses, we can see more clearly that the rational thread has a function of nourishing the irrational – activating the reader’s fears of what danger awaits the innocent “little children.” Steadily and with rhetorical skill, Bishop Metodij faces the reader with the “curse of choice” regarding what is morally acceptable and what is not.

Namely, if the readers accept that sexual orientation (as well as sex and “the bodily aspect of love”) is a choice, then *they themselves* open “Pandora’s box.” If they accept homosexuality as a choice, they must accept pedophilia, incest, zoophilia, transvestism, transsexuality as possible choices. If they accept to expose the innocent little children to the opinion that homosexuality is a choice, then they expose them to the danger of many other “-isms” lurking in Pandora’s box: fascism, racism, defeatism, nihilism, machiavellism, cannibalism, fetishism, sadism...

Bishop Metodij perceived sharply that the campaign “Face the differences!” does not offer an ethical criterion setting the limits in the great variety of differences. Based on this, and based on his own belief that sexual orientation is a personal issue,³⁸ he promotes his own slogan instead of a conclusion: “I do not accept differences. I accept personalities!”

заклучок: „Не прифаќам различности. Прифаќам личности!“

Недоследност во пристапот

Недоследноста во пристапот е очигледна: Владиката Методиј го прави истото она што им го забележува на своите опоненти. На пример, од една страна тој укажува дека е апсурдно „... прашањето за хомосексуализмот и хомосексуалноста да се сведува на тоа дали ние нешто прифаќаме или не.“ Од друга страна пак, неговиот заклучок „Не прифаќам различности“ може да се толкува како одговор токму на такво прашање. Имено, ако различноста произлегува од грев, а хомосексуалноста е различност, неприфаќањето на различноста имплицира неприфаќање на хомосексуалноста!

Исто така, еден од неговите главни приговори е дека пораката „Соочи се со различноста!“ не воспоставува морална граница помеѓу различности. Меѓутоа, наместо Владиката Методиј да понуди етички критериум според кој ќе знаеме каде да ја поставиме границата во огромниот дијапазон на различности, тој ги отфрла сите со паролата „Не прифаќам различности!“ Едноставно, за него секоја различност произлегува од грев и како таква е морално неприфатлива.

Но, што е тогаш прифатливо за Владиката Методиј? Што всушност прифаќа тој кога вели дека прифаќа „личности?“ Дали тој допушта можност хомосексуалците да бидат „личности!“ За него, хомосексуалноста е грев кој нè прави различни - неслични на нашата природа! Хомосексуалноста е различност, а Владиката Методиј не прифаќа различности, исто како што не прифаќа ни гревови. Од ваквата можна интерпретација произлегува не само дека не ја прифаќа хо-

Inconsistency of Approach

The inconsistency of approach is obvious: Bishop Metodij does the same thing for which he criticises his opponents. For instance, on the one hand he points out that it is absurd “to reduce the question of homosexuality to whether we accept something or not.” On the other hand, his conclusion “I do not accept differences” can be interpreted as an answer to such a question. Namely, if difference originates from sin, and homosexuality is difference, not accepting difference implies not accepting homosexuality!

Also, one of his chief objections is that the message “Face the differences!” does not set moral limits among differences. However, instead of offering an ethical criterion setting the limit in the great realm of differences, Bishop Metodij casts everyone away with the slogan “I do not accept differences!” For him, every difference originates from sin and as such is morally unacceptable.

Then what is acceptable for Bishop Metodij? In fact, what does he really accept when he says he accepts “personalities?” Does he give homosexuals the opportunity to be “personalities?” For him, homosexuality is a sin making us different – unlike our nature! Homosexuality is difference, and Bishop Metodij does not accept differences just like he does not accept sins. This possible interpretation implies not only that he does not accept homosexuality as a choice, but homosexuality in general!

мосексуалноста како избор, туку дека не ја прифаќа воопшто!

Друга можна интерпретација е дека неговата парола „Прифаќам личности“ сепак, барем во зародиш, содржи некаков морален критериум според кој можат да бидат прифатени и луѓето со поинаква сексуална ориентација. Имено, ако „личности“ се оние кои ќе одлучат да го преобразат сопствениот ерос (според принципите на христијанската аскетика), оние кои ќе прифатат дека нивната сексуална ориентација не е опција (туку „дар“), и оние кои нема да се „размавтуваат“ со неа („како со знаме“), тогаш сексуалната ориентација воопшто не би била битна во проценката дали некој е „личност“ или не е!

Според оваа поблагонаклона интерпретација, Владиката Методиј би можел да ги прифати како „личности“ дури и оние луѓе кои решиле да го преобратат својот хомосексуален ерос со тоа што ќе се замонашат. Имено, ако некој одбере асексуален аскетски живот за да го преобразува сопствениот ерос (без разлика дали е хомосексуален или хетеросексуален), тогаш би можел да биде награден како „личност“ од Црквата. Поточно, од оние црковни „личности“ кои имаат критериум, власт и моќ да одлучуваат што е „нашата природа“, што е слично а што неслично на нашата природа, што е грев и што не е и, најпосле, кои луѓе се, а кои не се „личности“.

Но, позицијата на Владиката Методиј се соочува и со уште една парадоксална последица. Ако можат да бидат прифатени како „личности“ само оние кои ќе ги прифатат принципите на христијанската аскетика и ќе живеат според нив, тогаш испаѓа дека Владиката Методиј не ги прифаќа ниту мнозинството хетеросексуалци кои се обидуваат на најразличен можен начин да го изразат сопствениот сексуален ерос.

Another possible interpretation is that his slogan “I accept personalities,” still, at least in its origin contains a moral criterion which suggests the accepting of people with different sexual orientations. Namely, if “personalities” are those who decide to transform their own eros (according to the principles of Christian asceticism), those who accept that their sexual orientation is not an option (but rather, a “gift”), and those who will not “wave it around” (“like a flag”), then sexual orientation would not be important in judging whether someone is a “person” or not!

According to this more favorable interpretation, Bishop Metodij would accept as “personalities” even those who decided to transform their homosexual eros by taking monastic vows. Namely, if someone chooses an asexual ascetic life in order to transform their own eros (regardless of whether it is homosexual or heterosexual), then they will be rewarded as “personalities” by the Church. More precisely, by those “personalities” of the Church who have the criteria, authority and power to decide what “our nature” means, what is like and what unlike our nature, what is sin and what is not, and finally, which people are, and which are not “personalities.”

However, Bishop Metodij’s position faces us with another paradoxical consequence. If only those accepting and living by the principles of Christian asceticism can be accepted as “personalities,” then it turns out that Bishop Metodij also does not accept the majority of heterosexuals who try to express their own sexual eros in many different ways.

Реторички манипулации и категоријални грешки

„Некои лоши аргументи никогаш не умираат!“³⁹ – проникливо забележа Корвино посочувајќи на аргументот дека прифаќањето на хомосексуалноста води кон прифаќање и на полигамијата, бестијалноста и инцестот. Привлечната моќ на ваквите „аргументи“ се состои токму во тоа што тие ништо не докажуваат, туку се обидуваат да го префрлат товарот на доказот на спротивната страна. Сега сме ние доведени во ситуација да докажуваме зошто не би била прифатлива и полигамијата, бестијалноста и инцестот. На сличен начин и Владиката Методиј се обидува да го префрли товарот на доказот: ако хомосексуалноста (како избор) е морално прифатлива, зошто тогаш да не бидат прифатливи и педофилијата, инцестот, зоофилијата, трансвестијата, транссексуалноста, и уште еден цел куп страшни „-изми?“ Сега ние сме на ред да докажуваме цел куп работи!

Аргументот на Владиката Методиј е варијација на една класична реторичка манипулација: Ако А (прифаќањето на хомосексуалноста како избор) може да се случи, тогаш и Б (прифаќањето на педофилијата, инцестот, зоофилијата... како избор) неизбежно ќе се случи. Најнапред умешно се креира „лизгав терен“ (slippery slope), и се комбинира со маневарот „плашило“: Б е погрешно, затоа и А е погрешно („плашило“ - straw man)! Ваквите манипулации се омилени кај противниците на какви било социјални промени, кои секој предлог за менување на *ситуација* кво ситуацијата го гледаат како обид за отворање на Пандорината кутија на злото. Ваквите „аргументи“ не нудат никакво оправдување зошто хомосексуалноста логички би требало да ја поврземе со педофилијата, инцестот, зоофилијата... Без воспоставување на такви логички врски, ваквите привидни „аргументи“ не се ништо друго освен чисти реторички манипулации.

Rhetorical Manipulation and Category Mistakes

“Some bad arguments never die!”³⁹ – was Corvino’s witty remark in pointing out that accepting homosexuality leads to accepting polygamy, bestiality and incest. The appeal of such “arguments” lies in the fact that they do not prove anything, rather attempt to shift the burden of proof on the opposite side. Thus, we are put in the position to prove why polygamy, bestiality and incest would be unacceptable. Similarly, Bishop Metodij attempts to shift the burden of proof: if homosexuality (as a choice) is morally acceptable, then why aren’t pedophilia, incest, zoophilia, transvestism, transsexualism and a whole lot of other scary “-isms?” Now it is our turn to prove a whole lot of things.

Bishop Metodij’s argument is a variation of a classic rhetorical manipulation: If A (accepting homosexuality as a choice) can occur, then B (accepting pedophilia, incest, zoophilia... as a choice) will inevitably occur, as well. At first, a “slippery slope” is skillfully created, and combined with the “straw man”: B is wrong, thus A is wrong too! Such manipulation is favored among the opposers of any type of social change. They see every initiative for changing the *status quo* of a situation as an endeavour to open Pandora’s box. Such “arguments” offer no excuse as to why homosexuality should be logically linked to pedophilia, incest, zoophilia... Without establishing such logical links, these seeming “arguments” amount to mere rhetorical manipulation.

Покрај тоа, реторичката манипулација на Владиката Методиј не е имуна ниту од категоријални грешки - ставање на категории од еден логички тип во ист кош со категории од друг логички тип. Хомосексуалноста (заедно со хетеросексуалноста и бисексуалноста) е категорија од логичкиот тип *сексуална ориентација*. Педофилијата, инцестот, зоофилијата се категории од друг логички тип - *парафилија*. Фашизмот, расизмот, дефетизмот, нихилизмот, макијавелизмот, канибализмот, фетишизмот, садизмот... - сите завршуваат на „-изам“, но повторно станува збор за категории од мошне различни логички типови. Ставањето на една сексуална ориентација во ист кош со *парафилија*, и во ист кош со еден куп разнородни „-изми“, без да се воспостави било каква логичка врска помеѓу нив е мошне провидна реторичка манипулација.

„Аргументот“ на Владиката Методиј е модерна верзија на древните „аргументи“ дека содомијата е најодвратен криминал на телото, и предвесник на чума, глад, колера и земјотреси.⁴⁰ Содомијата со векови била најостро казнувана како грев и како злостор против природата,⁴¹ а со тој термин било означувано секое неконформистичко сексуално поведење: не само аналниот секс, туку и оралниот секс, мастурбацијата, па во некои случаи дури и хетеросексуалниот однос помеѓу Евреин и христијанка. Тврдењето дека прифаќањето на хомосексуалноста како избор води кон прифаќање на фашизмот, расизмот, дефетизмот, нихилизмот, макијавелизмот, канибализмот... е логички исто толку засновано како и тврдењето дека мастурбацијата, оралниот секс, аналниот секс..., се предвесници на чума, глад, колера и земјотреси.

In addition, Bishop Metodij's rhetorical manipulation is not immune to category mistakes – putting categories of one logical type in the same basket with categories of another logical type. Homosexuality (together with heterosexuality and bisexuality) is a category of the *sexual orientation* logical type. Pedophilia, incest and zoophilia are categories of another logical type - *paraphilia*. Fascism, racism, defeatism, nihilism, machiavellism, cannibalism, fetishism, sadism... - all end in “-ism,” however they belong to categories of different logical types. Putting sexual orientation in the same basket with *paraphilia*, and in the same basket with a whole lot of different “-isms” without establishing any kind of logical link among them whatsoever is an extremely transparent rhetorical manipulation.

Bishop Metodij's “argument” is a modern version of the ancient “arguments” that sodomy is the most detestable act of crime over the body, prophesying plagues, hunger, cholera and earthquakes.⁴⁰ Sodomy was severely prosecuted as a sin and as a crime against nature,⁴¹ and this term marked every unconventional sexual behavior: not just anal sex, but also oral sex, masturbation, and in some cases even the heterosexual relations between a Jewish man and a Christian woman. The claim that accepting homosexuality as a choice leads to the accepting of fascism, racism, defeatism, nihilism, machavelism, cannibalism, etc., is just as logically sound as claiming that masturbation, oral sex, anal sex, etc., prophesy plagues, hunger, cholera and earthquakes.

(Зло)употребувајќи го инцестот против „ненормалната“ хомосексуалност!

Некои реторички манипулации навистина не умираат: Ако го прифатиме хомосексуалниот брак, тогаш зошто да не го прифатиме и инцестот? Кој е логичкиот разлог за исклучување на инцестот помеѓу двајца возрасни? Жестоките противници на хомосексуалните бракови во САД го изнесоа следниов „против-аргумент“: Ако двајца мажи можат да стапат во брак, тогаш „Маж и жена - според сопствена одлука, со наполнети 25 години, кои се брат и сестра - не треба да бидат дискриминирани затоа што имаат генетичка врска“.⁴²

Варијациите на тема инцест vs. хомосексуалност станаа особено популарни и на нашите простори. Една таква хипотетичка варијација изнесува универзитетскиот професор Ферид Мухиќ при промоцијата на книгата на Кенет Довер „Грчка хомосексуалност“. Хипотетичките размислувања на професорот во меѓувреме прераснуваат во круцијални „против-аргументи“ кои со воинствен, боксерски жаргон ги застапува во својата колумна објавена во „Црногорски монитор“:

„Да претпоставиме дека сите три услови се исполнети: партнерите се и полнолетни, и сакаат да стапат во однос со слободна одлука, а покрај тоа и се сакаат. Предлагам да се претпостави уште само една ситуација (во пар варијанти) дека тоа се: а. татко и ќерка; б. мајка и син; в. сестра и брат; татко и син; г. мајка и ќерка; д. брат и брат; е. сестра и сестра!“⁴³

(Ab)using Incest against “Abnormal” Homosexuality!

Some rhetorical manipulations indeed never die: if we accept homosexual marriages, why cannot we accept incest, too? What is the logical reason for ruling out incest between two adults? The fervent opponents of homosexual marriages in the USA presented the following “counter-argument”: if two men can wed, then “a man and a woman - consensual, 25 years old, who are brother and sister - should not be discriminated against because they have a genetic relationship.”⁴²

The variations on the theme incest vs. homosexuality became increasingly popular in our regions, as well. Such a hypothetical variation was presented by the university professor Ferid Muhic during the promotion of the Kenneth J. Dover’s book “Greek Homosexuality.” The hypothetical ponderings of the professor meanwhile developed into crucial “counter-arguments”, supported with a belligerent, boxer jargon in his column published in “Montenegrin Monitor”:

“Let us presume that all three pre-requirements have been met: the partners are adults and want to engage in a relationship by free will; in addition to this they also love each other. I suggest we presume the existence of another trivial matter (in two variations), that these are: a) father and daughter; b) mother and son; c) sister and brother; d) father and son; e) mother and daughter, f) brother and brother; g) sister and sister!”⁴³

The philosophy professor intends to establish a very simple and rhetorically convincing logical consequence. Namely, if homosexual relations are normal, then,

Професорот по философија сака да воспостави мошне едноставно и реторички уверливо логичко следство. Имено, ако хомосексуалните врски се

нормални, тогаш би требало да следува и дека инцестуозните врски се нормални:

„Има ли макар еден бранител на тезата за хомосексуалноста како сосем легитимна, нормална врска, која по ништо не се разликува од хетеросексуалната, кој ќе се согласи со тоа врз основа на сопствените премиси да го извлече заклучокот за нормалноста на ваквите односи!?“

Потоа следува класичниот маневар од омилената игра на професорот по философија - партија тенис во која наместо топче, со ироничен замав се префрла преку мрежата товарот на докажувањето: Ако има некој кој ќе се согласи дека и инцестуозните односи се нормални, „[...] ќе биде многу забавно да се следи како се обидува да ја промовира сопствената инцестуозност во нормален однос.“ Ако пак нема бранител на тезата дека инцестуозните односи се нешто нормално, „каде е разликата на која го гради своето одбивање да ги поистовети овие односи со своето залагање за нормалноста на хомосексуалноста?“

Значи, мал реторички маневар, и оние што сметаат дека хомосексуалните врски не се нормални не треба ништо да докажуваат туку оние што сметаат дека се исто толку нормални како и хетеросексуалните врски. Вториве треба да докажат или дека и инцестуозните врски се нормални, или пак да објаснат зошто одбиваат да ја прифатат инцестуозната врска кога и таа ги задоволува ограничувачките услови што самите ги поставуваат: полнолетни партнери, слободна одлука, заемна љубов.

Како што укажува и Корвино, ваквите „аргументи“ не се ниту нешто ново ниту непознато. Инцестот како „плашило“ своевремено е користен и во реторичките маневри против прифаќањето на браковите помеѓу

accordingly, incestuous relationships are also normal:

“Is there at least one upholder of the thesis regarding homosexuality as a completely legitimate, normal relationship, in no way differing from the heterosexual, who will agree to draw a conclusion on the normality of such relationships on the basis of their own premises?!”

This is followed by the philosophy professor’s classic manoeuvre – a game of tennis in which instead of a ball, the burden of proof is ironically tossed over the net: If there is anyone who agrees that incestuous relationships are normal “[...] it will be fun to see how they try to promote their own incestuousness as a normal relationship.” If, on the other hand, there is no upholder of the thesis that incestuous relationships are something normal, “where is the difference upon which they base their refusal to associate these relationships with their support of the normality of homosexuality?”

Thus, this is a small rhetorical manoeuvre attempting to prove that those who consider homosexual relationships as something not normal have nothing to prove, unlike those who believe that these relationships are just as normal as heterosexual ones. The latter have to prove that incestuous relationships are normal, or explain why they refuse to accept incestuous relationships when they, too, meet the restricting requirements set by themselves: adult partners, free decision, mutual love.

As pointed out by Corvino, such “arguments” are neither new nor unfamiliar. Incest is also used as a “straw man” in rhetorical manoeuvres against accepting inter-racial marriages. Incest is used as a “straw man” against the

лица од различни раси. Инцестот како „плашило“ се користи и против легализацијата на проституцијата. Инцестот како „плашило“ беше искористен и во едно контроверзно интервју на еден сенатор на САД.⁴⁴ Впечатливоста на ваквите „аргументи“ се заснова врз или-или ефектот при поставувањето на лажната дилема: *или* безгранична сексуална слобода за сите (вклучително и инцест, педофилија, зоофилија, бигамија, полигамија, прељуба...) *или* пак отфрлање на хомосексуалноста! Моралната неприфатливост на безграничната сексуална слобода кај мнозинството автоматски би требало да имплицира морално отфрлање на хомосексуалноста.

Ваквите „аргументи“ ја користат системската слабост на оние што се обидуваат да ги легитимираат хомосексуалните врски со „чекирање“ на клучните ограничувачки услови што важат и за хетеросексуалните врски. Посочувањето на забраната на инцест покажува дека наведените ограничувачки услови (полнолетството на партнерите, слободното одлучување и заемната љубов) се само неопходни, но не и доволни услови за легитимирање на хомосексуалните врски.⁴⁵

Меѓутоа, ако посочувањето на инцестот може да има некаква аргументативна тежина при оспорувањето на хомосексуалноста, тоа би требало да има потполно иста аргументативна тежина и при оспорувањето на хетеросексуалноста. Во првите три од седумте варијанти што ги наведува професорот Мухиќ (а. татко и ќерка; б. мајка и син; в. сестра и брат) станува збор токму за забранети видови хетеросексуални врски! Професорот како да е когнитивно слеп за принципите на еднаквост и доследност: ако инцестот може да се искористи како аргумент против хомосексуалните врски, тогаш тој е исто толку силен аргумент и

legalization of prostitution. Incest was used as a “straw man” in a controversial interview of an American Senator.⁴⁴ The striking outcome of such “arguments” is based on the either-or effect in setting the false dilemma: *either* unlimited sexual freedom for all (including incest, pedophilia, zoophilia, bigamy, polygamy, adultery...), *or* rejecting homosexuality! The moral unacceptability of limitless sexual freedom by the majority should automatically imply moral rejection of homosexuality.

Such “arguments” employ the systematic weakness of those who attempt to make homosexual relationships legitimate by ticking off the key restrictive conditions applied to heterosexual relationships. Pointing out the prohibition of incest indicates that the listed restrictive conditions (adult partners, free decision and mutual love) are necessary, but not sufficient conditions for making homosexual relationships legitimate.⁴⁵

However, if the reference to incest bears any argumentative weight in challenging homosexuality, it should bear the same argumentative weight in challenging heterosexuality. The first three out of the seven variations listed by professor Muhic (a) father and daughter; b) mother and son; c) sister and brother) are in fact prohibited sorts of heterosexual relationships! It seems that the professor is cognitively blind to the principles of equality and consistency: if incest is used as an argument against homosexual relationships, it stands in an equally strong position in opposing heterosexual relationships.⁴⁶ If the incest taboo applies to heterosexuals, why can't it equally

против хетеросексуалните врски!⁴⁶ Ако инцест-табуто важи за хетеросексуалците, зошто тогаш не би важело подеднакво и за хомосексуалците? Или, пак, професорот Мухиќ поседува некои податоци (можеби од прадедото на неговиот асистент) дека хомосексуалниот инцест е далеку позастапен од хетеросексуалниот?⁴⁷

Како и да е, „аргументот“ на професорот Мухиќ докажува повеќе отколку што е првобитно замислен. Ако го парафразираме неговиот омилен философ Хегел, со истурањето на „нечистата“ вода (хомосексуалноста), тој го исфрла и детето (хетеросексуалноста)!

Реториката на гнасењето

Меѓутоа, завршните согледби на текстот на професорот Мухиќ даваат основа за поинаков заклучок. Неговото експлоатирање на реториката на митскиот хорор на инцест-табуто може да се сфати поскоро како обид за легитимирање на личното чувство на одвратност кон самата помисла на истополов секс, отколку како обид за критичко делегитимирање на хомосексуалноста:

„Правете што ќе посакате, но не оспорувајте ја автентичноста на чувствата на сите оние мажи и жени на кои им е гнасна и самата помисла за сексуален однос со личности од ист пол!“

Стравот дека некој се обидува да ја оспорува автентичноста на чувствата на професорот Мухиќ е бездруго ирационален. Кој впрочем се обидува да ги оспорува чувствата на гнасење кај сите оние мажи и жени кога ќе помислат на сексуален однос со личности од ист пол? Културното обезвреднување на хомосексуалноста е типично проследено со изра-

apply to homosexuals? Or is it that professor Muhic has obtained some data (perhaps from the great-grandfather of his assistant) that homosexual incest is far more common than heterosexual incest?⁴⁷

Whatever the case, the “argument” of professor Muhic proves more than initially conceived. If we paraphrase his favorite philosopher Hegel, he throws out the baby (heterosexuality) with the bathwater (homosexuality)!

The Rhetoric of Disgust

Nevertheless, the ending conclusion of professor Muhic’s text provides grounds for a different understanding. His exploitation of the rhetoric of the mythical horror of the incest taboo can be seen more as an attempt to legitimize the personal feeling of disgust at the very thought of same-sex relations, rather than an attempt to critically delegitimize homosexuality:

“Do what you will, but do not challenge the authenticity of the feelings of all those men and women who find the very thought of sexual relations with people of the same sex disgusting!”

The fear that someone is trying to challenge the authenticity of professor Muhic’s feelings is of undoubtedly irrational. Who, in fact, is trying to challenge the feeling of disgust in all those men and women when they think of sexual relations with people of the same sex? The cultural devaluing of homosexuality is typically accompanied by the expression of those very types of feel-

зување на токму такви чувства. Она што е особено интересно, е обидот на професорот да го легитимира чувството на гнасење како да е рационално засновано чувство. Во случајов, убедливоста на реториката на гнасењето се крепи врз имплицитен аргумент по аналогија: Како што е оправдано нашето чувство на гнасење при самата помисла на инцест, исто така е оправдано и нашето чувство на гнасење при самата помисла на истополов секс!

За жал, уверливоста на ваквиот начин на расудување како да е имуна на забелешките дека аргументите по аналогија не испорачуваат секогаш логичка извесност. Да не беше така, немаше да бидат толку популарни аргументите дека табуто против хомосексуалноста функционира на сличен начин како и табуто против инцестот, и дека тоа врши исто толку полезна социјална функција како и инцест-табуто.⁴⁸

Инцистот не се јавува само во аргументите по аналогија туку, како што видовме претходно, и во реториката која ја експлоатира метафората на „лизгавиот терен“. Некои аналитичари проникливо забележаа дека инцестот честопати зазема привилегирана позиција во ваквите аргументи не затоа што аргументите „зализгување кон инцест“ се логички уверливи, туку „поради еноормната моќ на инцестот да побуди гнасење“.⁴⁹ Всушност, оние кои настојуваат да ги поистоветат истополовите односи со инцестот, го користат инцестот како „потентен симбол на одвратност“, за поттикнување на негативни емоции кај читателот кон некој контаминант што треба да се инкорпорира или асимилира (во случајов, хомосексуалноста).⁵⁰

ings. What is particularly interesting is how the professor attempts to legitimize the feeling of disgust as if it is a rationally based feeling. In this case, the convincing rhetoric of disgust feeds upon an implicit argument by analogy: the justification of our own feeling of disgust at the very thought of incest is analogous to the justification of our feeling of disgust at the thought of same-sex intercourse!

Unfortunately, the persuasiveness of such judgement seems immune to the remarks that the arguments based on analogy do not always deliver logical certainty. Otherwise, the arguments that the taboo against homosexuality functions similarly to the taboo against incest and that it has just as useful a social function as the incest taboo would not be so popular.⁴⁸

Incest is not only mentioned in the arguments based on analogy, but also, as previously presented, in the rhetoric which exploits the metaphor of the “slippery slope.” Some analysts cleverly noted that incest frequently takes up a privileged position in such arguments not because the arguments of “the slippery slope to incest” are logically convincing, but because of “the enormous power of incest to elicit disgust.”⁴⁹ In fact, those who insist to associate same-sex relations with incest use it as “a potent symbol of disgust” in order to elicit negative emotions in the reader towards a certain contaminant which is to be incorporated or assimilated (in this case, homosexuality).⁵⁰

We have here at our disposal various strategies of weakening the persuasiveness of rhetorical manoeuvres which exploit incest as a mechanism for eliciting disgust. We

На располагање ни стојат најразлични стратегии за обеснажување на уверливоста на реторичките маневри кои го експлоатираат инцестот како ме-

ханизам за провоцирање на гнасење. Веќе испробавме некои стратегии за формално разоткривање на „логичката извесност“ на која пледираат ваквите аргументи. Полезно е и посочувањето на историски примери каде што инцестот веќе потфрлил во аргументацијата - на пример, во аргументите дека државата има право да го забранува бракот помеѓу лица од различни раси.⁵¹ По декриминализирањето на бракот помеѓу лица од различни раси потопот не ја уништи државата Мисури, иако е извесно дека бил најавуван од поборниците на реториката на „лизгав терен.“ И тие, не се сомневаме во тоа, имале автентични чувства на гнасење при самата помисла на брак помеѓу „бела“ жена и „црн“ маж.

Друга можна стратегија е разобличувањето на аргументите во кои одвратноста се јавува како разлог за нелегалност, како што го прави тоа Марта Нусбаум во поглед на аргументите за криминализирање на „обсценоста“ и хомосексуалните односи помеѓу возрасни лица.⁵² Исто така, може да се оспорува и реторичката употреба на „автентичните чувства на гнасење“ во аргументативни цели. Несомнено, можат да се наведат многу историски примери на автентични чувства на гнасење од самата помисла на „содомијата“. Дали таквите бездруго автентични чувства на гнасење при самата помисла на мастурбација и орален секс (како облици на „содомија“) можат да бидат поттик за професорот Мухиќ морално да ги осуди мастурбацијата и оралниот секс денес? Или дури да повика на нивно повторно криминализирање?

Исто така, оние што настојуваат да ја поистоветат хомосексуалноста со „одвратниот“ инцест честопати пренебрегнуваат една мошне битна разлика. Актите на инцест претставуваат кривично дело, за разлика од хомосексуалните акти кои во најголем дел од све-

already tested some strategies of formally unveiling the “logical certainty” these arguments claim. It is also useful to point out historical examples where incest already failed in argumentation - for instance, in the arguments that the state has the right to forbid marriages between people of different races.⁵¹ After decriminalizing marriage between people of different races, the flood did not destroy the state of Missouri even though it had been announced by the supporters of the “slippery slope” rhetoric. They too, without doubt, experienced authentic feelings of disgust at the very thought of marriage between a “white” woman and a “black” man.

Another possible strategy is exposing the arguments where disgust functions as a reason for illegality, as done by Martha Nussbaum regarding the arguments for criminalizing “obscenity” and homosexual relationships between adults.⁵² Also, the rhetorical use of “authentic feelings of disgust” in argumentative purposes can be challenged. Undoubtedly it is easy to evoke many historical examples of authentic feelings of disgust at the very thought of “sodomy.” Have these unquestionably authentic feelings of disgust at the very thought of masturbation and oral sex (as forms of “sodomy”) triggered professor Mucic to morally condemn masturbation and oral sex today, or even call for their re-criminalization?

In addition, those who insist on associating homosexuality with “disgusting” incest often ignore a very important difference. The acts of incest are a criminal offence, whereas homosexual acts in most parts of the world have been decriminalized. The results of the com-

тот се декриминализирани. Резултатите од компаративната анализа на различни законски решенија за инцестот се доволно илустративни за тоа дека немаме недвосмислен концепт за „одвратниот“ инцест. На пример, дали негениталната пенетрација и оралниот секс се подразбираат во дефиницијата на „инцестот?“⁵³ Потоа, дали забраната на инцестот би требало да се однесува само на крвни сродници или и на членови од семејството кои не се во крвно сродство?⁵⁴

„Аргументите“ дека „одвратниот“ инцест ќе ни се измолкне од Пандорината кутија на злото ако ја толерираме не помалку „одвратната“ хомосексуалност, претпоставуваат дека инцестот е непроблематичен поим, каде што границите се мошне јасно поставени. Но, инцестот не е проблематичен само како правна категорија, туку и како психоаналитички поим. Навистина, што претставува инцестот – дали е тоа порекната фантазија или извршен акт; дали е тоа меморија, настан, или желба?⁵⁵ Ако за Џудит Батлер има недоумици во поглед на нашето поимање на инцестот, за неа нема недоумици во поглед на тоа како инцест-табуто може да служи како инструмент за исклучување на хомосексуалната љубов:

„Имено, ако за инцест табуто исто се претпоставува дека го инсталира субјектот во хетеросексуална нормативност, и ако, како што тврдат некои, ова инсталирање е овозможувачкиот услов за симболички или културно интелигибилен живот, тогаш хомосексуалната љубов се јавува како неинтелигибило во рамките на интелигибилното: љубов за која нема место во името на љубовта, позиција во рамките на фамилијарноста што не е никаква позиција.“⁵⁶

Можниот заклучок дека хомосексуалната љубов е симболички и културно неинтелигибилна форма на

parative analysis on different legal regulations of incest sufficiently illustrate the fact that we have an ambiguous concept of “disgusting” incest. For instance, are non-genital penetration and oral sex under the definition of “incest?”⁵³ Also, would the ban over incest apply only to blood relations or also to members of the family that are not related by blood?⁵⁴

The “arguments” that “disgusting” incest will sneak out of Pandora’s box if we do not tolerate the equally “disgusting” homosexuality, assume that incest is an unproblematic concept with clearly set boundaries. However, incest is not only problematic as a legal category, but also as a psychoanalytical concept. Truly, what is incest – is it a disavowed fantasy, or a performed act; is it a memory, event, or desire?⁵⁵ If Judith Butler doubts our perception of incest, she has no doubts over the incest taboo as an instrument of excluding homosexual love:

“For if the incest taboo is also what is supposed to install the subject in heterosexual normativity, and if, as some argue, this installation is the condition of possibility for a symbolically or culturally intelligible life, then homosexual love emerges as the unintelligible within the intelligible: a love that has no place in the name of love, a position within kinship that is no position.”⁵⁶

The possible conclusion that homosexual love is symbolically and culturally an unintelligible form of life is

живот, следува од сомнителните психоаналитички премиси дека инцест-табуто го „инсталира субјектот во хетеросексуална нормативност“ и дека таквото инсталирање е „овозможувачки услов за еден симболички или културно интелигибилен живот“. Токму затоа, Батлер се залага за преиспитување и повторно промислување на улогата на забраната за инцестот во психоанализата. Во таа насока, таа ја промислува забраната за инцестот и како заштита од злоупотреба (експлоатација на љубовта на детето), и како инструмент за злоупотреба (исклучување на хомосексуалната љубов од хетеросексуално-нормативната сфера прифатена како образец за интелигибилноста).

Стратегијата на Батлер е радикално субверзивна: наспроти тенденциозните „аргументи“ дека уривањето на едно табу (хомосексуалноста) води кон уривање на други табуа (инцестот), таа се надева дека демистифицирањето на еден психоаналитички мит (за формативната улога на инцест-табуто) ќе овозможи де-табуизирање на хомосексуалната љубов. Стратегијата на Батлер е насочена против инструментализацијата на инцест-табуто во функција на обезбедување поткрепа на настојувањата за културно обезвреднување на хомосексуалната љубов. Демистификувањето на инцестот (како феномен чие споменување е доволен разлог за предизвикување на гнасење кај огромен број конзервативци), е неопходно за „трансгресирање на границите“ на хетеросексуалната нормативност и за создавање на симболички и културен простор за хомосексуалната љубов како легитимна и културно интелигибилна форма на достоинствен живот.

a result of the dubious psychoanalytic premises that the incest taboo “installs the subject in heterosexual normativity” and that such installment is “a condition of possibility for a symbolically or culturally intelligible life.” It is precisely for this reason that Butler supports the reviewing and reconsidering of the role played by the prohibition of incest in the psychoanalysis. Hence, she reconsiders the ban over incest both as protection from abuse (exploitation of the love of the child) and as an instrument of abuse (excluding homosexual love from the heterosexual-normative sphere accepted as the matrix of intelligibility).

Butler’s strategy is radically subversive: in opposition to the tendentious “arguments” that the destruction of a taboo (homosexuality) leads to the destruction of other taboos (incest), she hopes that demystifying a psychoanalytical myth (about the formative role of the incest taboo) will enable the taboo of homosexual love to be lifted. Butler’s strategy is directed against the instrumentation of the incest taboo in providing support for the attempts for cultural devaluation of homosexual love. The demystification of incest (as a phenomenon whose mention is sufficient reason to elicit disgust in a large number of conservatives) is necessary for “transgressing the boundaries” of heterosexual normativity and creating a symbolical and cultural space for homosexual love as a legitimate and culturally intelligible form of respectable life.

Translated from Macedonian by Rumena Bužarovska

Белешки:

1. *Границиите на слободата и изборот: Хомосексуалноста во Република Македонија* (Скопје: Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија и Центар за човекови права и разрешување на конфликти, 2002).
2. Анкетата е изведена со 1600 испитаници (што претставува најмал репрезентативен примерок за популацијата на Република Македонија), претставници на четирите најголеми етнички заедници во Република Македонија (македонска, албанска, турска и ромска), со приближно еднаков број на жени и мажи и рамномерна застапеност на четири возрастни групи (18-25, 26-37, 38-50 и над 50 години).
3. Според анализата „Овој став го застапуваат 24.6% од анкетираниите со високо образование, наспроти 68% од анкетираниите со незавршено основно образование. Разликата е исто така многу голема кај припадниците на различни етнички заедници (12.30% Македонци наспроти 45% Албанци).“
4. И покрај тоа што само 48,1% од учесниците не го застапуваат ставот дека „За сексот и сексуалните определби не треба [воопшто] да се зборува.“
5. Види Anthony Giddens, *Runaway World* (New York: Routledge, 2000), 70.
6. Пред сè, проблемот на дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација и постојаната закана за социјално исклучување во сите сфери од животот. (Според резултатите од анкетата, 46% од анкетираниите сметаат дека хомосексуалците во Македонија се дискриминирани.)
7. Заедничко за авторите на аргументите што ќе ги анализираме во овој текст е тоа што станува збор за високо-квалификувани едукатори кои се непосредно вклучени во образовниот процес на младите.

Notes:

1. *The Boundaries of Freedom and Choice: Homosexuality in the Republic of Macedonia* (Skopje: Helsinki Committee for Human Rights in the Republic of Macedonia and Center for Human Rights and Conflict Resolution, 2002).
2. The survey was carried out with 1600 surveyed individuals (the smallest representative sample for the population of the Republic of Macedonia), representatives of the four largest ethnic communities in the Republic of Macedonia (Macedonian, Albanian, Turkish and Roma), with an approximately equal number of men and women and equal distribution of the four adult groups (18-25, 26-37, 38-50 and over 50).
3. According to the analysis “This is the opinion of 24.6% of the surveyed with higher education, as opposed to the 68% who have not completed their elementary education. The difference is large with members of different ethnic groups (12.30% Macedonians as opposed to 45% Albanians).”
4. Even though only 48.1% of the participants did not agree that “Sex and sexual orientation should not be discussed [at all].”
5. Cf. Anthony Giddens. *Runaway World* (New York: Routledge, 2000), 70.
6. Mainly, the problem of discrimination based on sexual orientation and the continuous threat of social exclusion in all realms of life. (According to the results of the survey, 46% of the surveyed believe that homosexuals in Macedonia are discriminated against.)
7. What is common about the authors of the analyzed arguments in this text is that they are highly qualified educators directly involved in the education of the youth.

8. Солунчев, Ристо, „Кoj е овде, впрочем, хомосексуалец?“, *Форум* 146 (2004).
 9. Дури и за народните приказни каде што се говори за истополов секс, „со сигурност се знае дека се прифатени од другите народи“. (Парафразиран е Кирил Пенушлиски).
 10. Она што го крепи Македонецот да не падне толку ниско, според авторот, е тоа што „сме сè уште свесни за паднатоста на човековиот ерос“.
 11. Според овие резултати, 44,3% од испитаниците (55,6% - од 18-25 години) одговориле потврдно на прашањето „Дали некогаш сте запознале некој хомосексуалец?“
 12. „Македонецот е сега на распаќе, во опасност да излезе од битието и да го промаши својот ерос... Антивитализмот е погрешен поглед за еден народ кој е полн со животни сокови, а дури сега му претстојат мегдани за покажување на креативноста. Тој народ има право на свој сопствен дискурс, кој го гледа хомосексуализмот и сите други декадентни појави како ничкосан ерос и како болест на душата [...]“
 13. „[...] јасно е дека индивидуата не може да биде поголема од својот народ [...]“
 14. „Многу е јасно дека хомосексуализмот е биолошки ќор-сокак, бидејќи двајца од ист пол не можат да создадат живот - едноставно, затоа што природата не игра на тој начин.“
 15. Повторно ли толку бргу забравивме кој сè се служеше со „генетски“ аргументи?
 16. Авторот не прави разлика меѓу симптом и нарушување, а на моменти ниту помеѓу психологијата и психијатријата.
8. Солунчев, Ристо, „Кoj е овде, впрочем, хомосексуалец?“, *Форум* 146. (2004). (Risto Solunchev, “Who here, is in fact, a homosexual?,” *Forum* 146, 3 March, 2004.)
 9. Even in folk tales where same-sex intercourse is mentioned, “it is certain that they are accepted by other nations.” (Paraphrase of Kiril Penushliski).
 10. What keeps Macedonians from not falling so low, according to the author, is that “we are still conscious of the low fall of the human eros.”
 11. According to these results, 44.3% of the surveyed (55.6 % in the age span 18-25) replied positively to the question “Have you ever met a homosexual?”
 12. “The Macedonian today is at a crossroad, facing the danger of exiting the being and missing the eros... Anti-vitalism is a wrong aspect for a people full of the juices of life, a people that has only now begun to face prospects for exhibiting creativity. This people has the right to its own discourse which sees homosexuality and all other decadent phenomena as toppled eros and as illness of the soul [...]”
 13. “[...] it is clear that the individual cannot be greater than its nation [...]”
 14. “It is quite clear that homosexuality is a biological cul-de-sac, since two people from the same sex cannot create life – simply because nature does not play in that way.”
 15. Have we forgotten so soon who employed such “genetic” arguments?
 16. The author again fails to make a distinction between a symptom and a disorder, at moments between psychology and psychiatry, as well.

17. „Во брошурата се парадират со синтагмата ‘автономија над своето тело’, што подразбира дека треба да ни се овозможи со него да правиме што сакаме.“
 18. Сепак, останува да виси во воздух неодаговореното прашање: што ли прават во кревет повеќето мажи кои станале хомосексуалци како резултат на еректилна дисфункција?
 19. Што и да значи тоа. Бездруго, во случајов не станува збор за уште еден философски „изам.“
 20. Модерната „Европска“ цивилизација се базира токму врз етиката на човековите права, и забраната на дискриминација врз сите основи - вклучително и врз основа на сексуалната ориентација.
 21. Бездруго, и империјата на Александар Македонски („грчка,“ или не - тука е сеедно) почнала да се распаѓа во моментот кога Александар заедно со својот љубовник Хефајстон (по примерот на Ахил и Патрокле) тргнале во историскиот поход за освојување на дотогаш познатиот свет.
 22. Во „царството небесно“, во кое секогаш се наоѓало место, и за оние што војувале во името на христијанскиот бог, и за оние што војувале во името на исламскиот бог.
 23. Каде што е образуван и образува студенти авторот на овој текст како асистент по Историја на философијата.
 24. Ете уште една можност за примена на марксистичката теорија за отуѓувањето, толку популарна на катедрата на која што работи авторот.
 25. Ристо Солунчев, „Тешкото, Хајдегер и Хегел (Харемот Македонија)“ *Форум* 152, 2 септември, 2004.
17. “The brochure parades with the phrase ‘autonomy over one’s own body’ suggesting we should be allowed to do whatever we desire with it.”
 18. Nevertheless, the question remains unanswered: what do the men who became homosexuals due to erectile dysfunction do in bed?
 19. Whatever that means. Clearly, this case does not suggest another philosophical “ism.”
 20. Contemporary “European” civilization is based on the ethics of human rights and the prohibition of all types of discrimination – including the discrimination on the basis of sexual orientation.
 21. Surely, Alexander the Great’s empire (“Greek” or not – it makes no difference here) began to fall apart when Alexander and his lover Hephaestion (following Achilles and Patroclus’ example) set out on the historical expedition to conquer the yet unknown world.
 22. There was always room in the “Kingdom of Heaven” for all those who waged war in the name of the Christian God as well as for those who waged war in the name of the Islamic God.
 23. Where the author of this text was educated and currently educates students himself as an assistant professor in History of Philosophy.
 24. This is another opportunity to practice the Marxist theory of alienation so popular at the Department where the author teaches.
 25. Ристо Солунчев, „Тешкото, Хајдегер и Хегел (Харемот Македонија)“ *Форум* 152, 2 септември, 2004. [Risto Solunchev, "The Heavy One, Heidegger and Hegel (Haarem Macedonia), *Forum* 152, September 2, 2004]

26. Kerri Houston, "Diplomatic Missteps: The State Department works for the American Left in Macedonia," January 06, 2004. <http://www.nationalreview.com/comment/houston200401060853.asp>
27. Иако зборот „конзервативен“ во нашиот секојдневен говор се употребува првенствено во омаловажувачка смисла.
28. Даниел Дончев, „Соочи се со различноста!“, *Уџирински Весник*, бр. 1317, 8 ноември 2003. "Погрешно е тоа што амбасадата на САД дава пари за билборди кои го промовираат хомосексуалниот начин на живеење, погрешно е што тоа се прави во една земја со поконзервативни вредности и погрешно е затоа што постојат огромен број други поважни економски и социјални проблеми“.
29. „Во Македонија е нормално дури и еден Хелсиншки комитет да не тероризира со правата на хомосексуалците, а притоа за истиот да не е толку суштински проблемот на 40% невработени, на кои им е ускратено правото на работа и на леб.“ (Ристо Солунчев, „Тешкото, Хајдегер и Хегел (Харемот Македонија)“, *Форум*, број 152, 2 септември, 2004.) Се разбира, авторот на овој аргумент не објаснува зошто и самиот тој одлучил да напише обемен текст во кој ќе не „тероризира“ со не толку суштински проблеми, наместо да напише „суштински текст“ за тоа како да се разреши проблемот на 40% невработени.
30. Владика Методиј Златанов, „Не прифаќам различности, туку личности,“ *Неделно време*, 11 декември, 2005, 20-21.
31. „Идентификување на ЛГБТ популацијата во Република Македонија - 2004/2005 година (резултати од спроведена анкета)“ (Скопје: Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија & MASSO, 2005).
26. Kerri Houston, "Diplomatic Missteps: The State Department works for the American Left in Macedonia," January 6, 2004. <http://www.nationalreview.com/comment/houston200401060853.asp>
27. Although the word "conservative" in everyday speech is primarily used pejoratively.
28. Daniel Doncev, "Face the difference!," *Utrinski Vesnik*, No. 1317, November 8, 2003. (Даниел Дончев, „Соочи се со различноста!“, *Уџирински Весник*, бр. 1317, 8 ноември 2003.): "It is wrong for the US Embassy to sponsor billboards promoting a homosexual way of life, it is wrong to do this in a country cherishing more conservative values and it is wrong because there are an enormous number of other, more important economic and social problems."
29. "In Macedonia it is even normal that the Helsinki Committee can terrorize us with the rights of homosexuals, but at the same time act as if the problem of 40% unemployed without the rights of work and bread is not so essential" (Risto Soluncev, "The Heavy One, Heidegger and Hegel (Haarem Macedoni)," *Forum* 152, 2 September, 2004). Of course, the author of this argument does not explain why he himself decided to write a lengthy text in which he will "terrorize" us with not so essential problems, instead of writing an "essential text" about solving the problem of the 40% unemployed.
30. Владика Методиј Златанов, „Не прифаќам различности, туку личности,“ *Неделно време*, 11 декември, 2005, 20-21. (Bishop Metodij Zlatanov "I Do Not Accept Differences, But Personalities" *Nedelno Vreme*, December 11, 2005, 20-21).
31. "Identification of LGBT population in the Republic of Macedonia - 2004/2005 (results from a survey taken)," (Skopje: Helsinki Committee for Human Rights of the Republic of Macedonia & MASSO, 2005). According to the

(“Identification of LGBT* population in the Republic of Macedonia - 2004/2005 (results from a survey taken)” (Skopje: Helsinki Committee for Human Rights of the Republic of Macedonia & MASSO, 2005). Според резултатите од истражувањето, 151 лице од 1573 испитаници потврдно одговориле на прашањето „Дали сè уште имате сексуални односи со лице од ист пол?“ Од нив, 43 лица ја дефинирале својата сексуална ориентација како „исклучиво хомосексуална“, 25 како „првенствено хомосексуална“, а 70 како „бисексуална“.

results of the survey, 151 out of 1573 surveyed replied positively to the question “Do you still have sexual relations with a person from the same sex?” Out of these 43 defined their sexual orientation as “exclusively homosexual,” 25 as “primarily homosexual, and 70 as “bisexual.”

32. На А1 телевизијата, во дебатната емисија „Чуму“.
33. Уште еден исчекор во однос на претходно анализираниот текст е дека „спекулациите“ на Владиката не го негираат постоењето на хомосексуалци во Република Македонија: „Познавам луѓе за кои знам дека се хомосексуалци. Што мислам јас за нив? Би ги осудил ли на смрт? Дали се виновни ако се родени како хомосексуалци? Би ги казнил ли? Би ги присилил ли на поправно хетеросексуално однесување? Дали би ги затворил во хомосексуални гета или логори? Би се правел ли дека не знам дека се поинакви? Дали се хомосексуалци ако чувствуваат таков афинитет или ако се реализирани во својата ориентација? Би се плашел ли да не се заразам од педерски вирус или слично? Би се плашел ли да не испаднам сељак ако кажам дека се фрикови? Би се трудел ли да не испаднам латентен хомо ако се обидам да ги оправдам? Би се трудел ли да ги разберам, наместо да ги оправдувам? Дали е најкул слепо да ги прифатам? Дали со тоа би ги изневерил своите принципи?“
34. „Според христијанската аскетика, сите сме повикани да го преобразуваме сопствениот ерос [...]“
35. „Она што не прави различни, односно неслични на нашата природа е гревот“.
36. Иако кампањата на ЦГЧП сугерираше само *соочување* со различноста.
32. During the debate show “Chumu” on A1 Television.
33. Another advance in comparison with the previously analyzed text is that the ‘speculations’ of Bishop Metodij do not deny the existence of homosexuals in the Republic of Macedonia: “I am acquainted with people that I know are homosexuals. What do I think of them? Would I condemn them to death? Are they guilty for being born as homosexuals? Would I punish them? Would I force them to corrective heterosexual behavior? Would I imprison them in homosexual ghettos or concentration camps? Would I pretend I don’t know they are different? Are they homosexuals because they feel such inclinations or because they have realized their orientation? Would I be afraid of contracting a fag virus or something? Would I be afraid I’d look like an idiot if I say they are freaks? Would I try not to sound like a latent homo if I try to justify them? Would I try to understand instead of justify them? Is the coolest thing to blindly accept them? Would I let down all my principles if I did this?”
34. “According to Christian asceticism, we are all called upon to transform our own eros [...]”
35. “What makes us like or unlike our nature is sin.”
36. Even though the CCHR campaign only suggested *facing* differences.

37. „Човечкото паметење изобилува со огромен дијапазон од различности. Дали имаме критериум според кој ќе знаеме каде да ја поставиме границата на компромисот?“
38. „Секоја ориентација и преокупација е премногу лична и премногу скапоцена за со неа да се мавта како со знаме.“
39. “Some bad arguments never die.” John Corvino, “No Slippery Slope,” *Gay & Lesbian Review Worldwide*, Vol. 7, Issue 3 (Summer 2000).
40. Cf. Donald J. West and Richard Green, *Sociolegal Control of Homosexuality: A Multi-nation Comparison*. (New York: Kluwer Academic Publishers, 2002): 6.
41. Cf. Federico Garza Carvajal, *Butterflies Will Burn: Prosecuting Sodomites in Early Modern Spain and Mexico*. (Austin: University of Texas Press, 2003): 2.
42. Аргументот се припишува на Д-р Лаура. Цитирано според John Corvino, “No Slippery Slope,” *Gay & Lesbian Review Worldwide*, Vol. 7, Issue 3 (Summer 2000).
43. Ferid Muhić, “Brda legla, doline se digle”, *Crnogorski Monitor*, 781, 2005. (http://www.monitor.cg.yu/arhiva/a_781_14.html)
44. “Sen. Rick Santorum’s Comments on Homosexuality in an AP Interview.” *The Associated Press*, April 22, 2003, <http://www.sodomylaws.org/santorum/snnews006.htm>:
 „Ако Врховниот суд вели дека имате право на консензуален (геј) секс во вашиот дом, тогаш вие имате право на бигамија, имате право на полигамија, имате право на инцест, имате право на прељуба. Имате право на било што.“
37. “Human memory abounds with a great range of differences. Are there criteria to determine where to set the limits of compromise?”
38. “Every orientation and preoccupation is too personal and too precious to wave around like a flag.”
39. “Some bad arguments never die.” John Corvino, “No Slippery Slope,” *Gay & Lesbian Review Worldwide*, Vol. 7, Issue 3 (Summer 2000).
40. Cf. Donalds J. West and Richard Green, *Sociolegal Control of Homosexuality: A Multi-nation Comparison* (New York: Kluwer Academic Publishers, 2002): 6.
41. Cf. Federico Garza Carvajal, *Butterflies Will Burn: Prosecuting Sodomites in Early Modern Spain and Mexico*. (Austin: University of Texas Press, 2003): 2.
42. The argument is ascribed to Dr. Laura. Quoted in John Corvino, “No Slippery Slope,” *Gay & Lesbian Review Worldwide*, Vol. 7, Issue 3 (Summer 2000).
43. Ferid Muhić, “Brda legla, doline se digle”, *Crnogorski Monitor*, 781, 2005. (http://www.monitor.cg.yu/arhiva/a_781_14.html)
44. “Sen. Rick Santorum’s Comments on Homosexuality in an AP Interview.” *The Associated Press*, April 22, 2003, <http://www.sodomylaws.org/santorum/snnews006.htm>:
 “If the Supreme Court says that you have the right to consensual [gay] sex within your home, then you have the right to bigamy, you have the right to polygamy, you have the right to incest, you have the right to adultery. You have the right to anything.”
45. „Аргументот“ ја губи својата тежина ако како ограничувачки услов за сексуалните врски (и хетеросек-
45. “The argument” loses its value if non-incestuousness is added as a restricting condition for sexual relationships

суалните и хомосексуалните) се надополни не-инцестуозноста. На пример, како што укажува Корвино: “[...] we homosexuals are not asking to engage in polygamy, incest, or bestiality. We are simply asking to engage in monogamous, non-incestuous relationships with people we love — just like heterosexuals do.” (<http://www.indegayforum.org/authors/corvino/corvino59.html>). Тука, во манир на професорот (барање влакно во јајце), би можеле да му забележиме: а што ако врската не е консензуална, или ако не е бинарна? Како одговор, Корвино само би ги дополнил овие ограничувачки услови што важат и за хетеросексуалните врски.

(both heterosexual and homosexual). For instance, as pointed out by Corvino: “[...] we homosexuals are not asking to engage in polygamy, incest, or bestiality. We are simply asking to engage in monogamous, non-incestuous relationships with people we love — just like heterosexuals do.” John Corvino, “First Gays, Then Polygamists?” (<http://www.indegayforum.org/authors/corvino/corvino59.html>). Here, in the manner of the professor (nit-picking), we could remark: what if the relationship is not consensual and not binary? Instead of replying, Corvino would add the restricting conditions that apply to heterosexual relationships, as well.

46. Така, ако професорот се согласува дека инцестуозните односи се нормални, ќе биде многу забавно да се следи како самиот тој се обидува да ја промовира сопствената инцестуозност во нормален однос. Ако пак не ја брани тезата дека инцестуозните односи се нешто нормално, тогаш и самиот треба да каже каде е разликата на која го гради своето одбивање да ги поистовети овие односи со своето залагање за нормалноста на хетеросексуалноста!
47. Корвино го тврди токму спротивното: „[...] има далеку повеќе хетеросексуален инцест отколку хомосексуален инцест.“ (John Corvino, “Homosexuality and Morality, Part V: Retaining the Moral High Ground”, <http://www.indegayforum.org/authors/corvino/corvino3e.html>)
48. Cf. Stanley Kurtz, “The Libertarian Question: Incest, homosexuality, and adultery,” *National Review*, April 30, 2003. <http://www.nationalreview.com/kurtz/kurtz043003.asp>. Според Курц, како што табуто против инцестот ги штити децата од сексуална злоупотреба од другите членови на семејството, така и табуто против хомосексуалноста има полезна функција – го штити бракот. Според него, ерозијата на едно табу може да доведе до ерозија на другите социјално полезни табуа.
49. Courtney Megan Cahill, “Same-Sex Marriage, Slippery Slope Rhetorical, and the Politics of Disgust: A Critical
46. Thus, if the professor agrees incestuous relationships are normal, it will be amusing to follow his attempt to promote his own incestuousness into a normal relationship. If he does not defend the thesis that incestuous relationships are a normal thing, then he has to state the difference on which he bases his refusal to associate these relationships with his support of the normality of heterosexuality!
47. Corvino claims the exact opposite: “[...] there is far more heterosexual incest than homosexual incest.” (John Corvino, “Homosexuality and Morality, Part V: Retaining the Moral High Ground,” <http://www.indegayforum.org/authors/corvino/corvino3e.html>).
48. Cf. Stanley Kurtz, “The Libertarian Question: Incest, homosexuality, and adultery,” *National Review*, April 30, 2003. <http://www.nationalreview.com/kurtz/kurtz043003.asp>. According to Kurtz, just as the taboo against incest protects children from the sexual abuse of other members of the family, the taboo against homosexuality has a useful function – it protects marriage. According to him, the erosion of a taboo can lead to the erosion of other socially useful taboos.
49. Courtney Megan Cahill, “Same-Sex Marriage, Slippery Slope Rhetorical, and the Politics of Disgust: A Critical

Perspective on Contemporary Family Discourse and the Incest Taboo," *Northwestern University Law Review*, Vol. 99, No. 4 (2005): 1561

50. Cf. *Ibid.*, 1581.
51. Врховниот суд на Мисури, на пример, во образложението на својата пресуда *Државата против Џексон* (1883) наведува дека „државата го има истото право да го регулира бракот во овој поглед како што има право и да го забрани бракот помеѓу братучеди и други крвни врски“ (“the State has the same right to regulate marriage in this respect that it has to forbid the intermarriage of cousins and other blood relations.”) (Cf. *Ibid.*, 1556).
52. Martha C. Nussbaum, “Danger to Human Dignity: the Revival of Disgust and Shame in the Law.” *Chronicle of Higher Education*; June 8, Vol. 50 Issue 48 (2004): “Such acts should be illegal, it has often been said, because the ‘average man’ feels disgust when he thinks about them.”
53. На пример, Кејхил наведува судски пресуди во кои инцестот се третира само како пенисно-вагинална пенетрација (Cf. Cahill, 1560). Законската одредба против инцест („родосквернавење“) во Република Македонија подразбира генитална пенетрација („обљуба“), додека „родосквернавењето“ со дете (под 14 год.) подразбира и „друго полово дејство“.
54. Дали забраната за инцест треба да се однесува и на очувот и маќеата, полубратот и полусестрата? Што станува со разведените очуви, како во случајот на Вуди Ален? Во зависност од правните норми, она што во некоја држава се смета за инцестуозно, во друга држава тоа може да не потпаѓа под дефиницијата на инцестот.
55. Cf. Judith Butler, “Quandaries of the Incest Taboo” in *Undoing Gender* (New York: Taylor & Francis Routledge, 2004): 153.
56. *Ibid.*, 160.

Perspective on Contemporary Family Discourse and the Incest Taboo,” *Northwestern University Law Review*, Vol. 99, No. 4 (2005): 1561

50. Cf. *Ibid.*, 1581.
51. The Supreme Court of Missouri, for instance, in the explication of its verdict *State vs. Jackson* (1883) claims that “the State has the same right to regulate marriage in this respect that it has to forbid the intermarriage of cousins and other blood relations.” (Cf. *Ibid.*, 1556).
52. Martha C. Nussbaum. “Danger to Human Dignity: the Revival of Disgust and Shame in the Law.” *Chronicle of Higher Education*; June 8, Vol. 50 Issue 48 (2004): “Such acts should be illegal, it has often been said, because the ‘average man’ feels disgust when he thinks about them.”
53. For example, Cahill mentions court verdicts in which incest is regarded only as a penis-vagina penetration (Cf. Cahill, 1560). The legal regulations against incest in the Republic of Macedonia refers to genital penetration, whereas incest with a child (below the age of 14) refers to “other sexual action” as well.
54. Should the prohibition of incest refer to the stepfather and stepmother, the half-brother and half-sister? What about divorced stepfathers, such as in Woody Allen’s case? Depending on legal norms, what one country may consider incestuous, may not be under the definition of incest in another country.
55. Cf. Judith Butler, “Quandaries of the Incest Taboo” in *Undoing Gender* (New York: Taylor & Francis Routledge, 2004):153.
56. *Ibid.*, 160.